

1993

Jaarverslag

Het Bedrijfsfonds voor de Pers

- De **Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers** werd op 16 september 1974 **opgericht** en functioneerde op basis van statuten tot ultimo 1987.
- Sedert **1 januari 1988** functioneert het **Bedrijfsfonds voor de Pers** op basis van de **Mediawet** als een zelfstandig bestuursorgaan. Alle rechten en verplichtingen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers gingen daarbij op het Bedrijfsfonds over.
- Het fonds heeft **rechtspersoonlijkheid bij wet** (art. 123 lid 1 Mediawet).
- **Doelstellingen, taken en bevoegdheden** zijn neergelegd in de **Mediawet** en het **Mediabesluit**.
- Het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft ten **doel** het **handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers, voorzover die van belang is voor de informatie en opinievorming**.

Taken en bevoegdheden

Het Bedrijfsfonds voor de Pers kan ten laste van eigen middelen financiële steun verlenen:

1. ten behoeve van afzonderlijke persorganen in de vorm van kredieten, kredietfaciliteiten of uitkeringen;
2. ten behoeve van dagbladen op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Deze regeling beoogt structurele verschillen te compenseren in de concurrentieverhoudingen, waarin dagbladen op de markt worden aangeboden;
3. aan gezamenlijke projecten van persorganen;
4. aan organisatie-onderzoek, gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan;
5. aan onderzoek voor de persbedrijfstaking als geheel.

Het Bedrijfsfonds is verder belast met:

- het verrichten dan wel doen verrichten van onderzoek met betrekking tot het functioneren van de pers;
- het desgevraagd of uit eigen beweging adviseren van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur over de uitvoering van de Mediawet, voorzover dit voor de taakuitoefening van het Bedrijfsfonds van belang is;
- het toezicht op de naleving van hetgeen de Mediawet in hoofdstuk IX: 'Steunmaatregelen voor Persorganen' bepaalt met betrekking tot de pers.

Secretariaat Bedrijfsfonds voor de Pers
Prinsessegracht 19, 2514 AP Den Haag
Telefoon: 070 - 361 71 11
Telefax: 070 - 361 71 08

Prinsessegracht 19
2514 AP Den Haag
tel. (070) 3 61 71 11
fax (070) 3 61 71 08

1993

Jaarverslag

Inhoudsopgave

A.	Jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1993	7
B.	Nadere gegevens	14
I.	Compensatieregeling voor Dagbladen	
1.1.	Inleiding	14
1.2.	Brief van de minister van WVC over het persbeleid	15
1.3.	Debat in de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur	17
2.	Steunverlening aan afzonderlijke persorganen	
2.1.	Inleiding	19
2.2.	Aanvragen	20
2.2.1.	Nederlands Dagblad	20
2.2.2.	HP/De Tijd op Zondag	21
2.2.3.	Stichting Redactie De Vrije	22
2.2.4.	Bijeen	23
2.2.5.	Friesch Dagblad	24
2.2.6.	Reflector en Blikopener	25
2.2.7.	HN-Magazine	25
2.2.8.	Primeur	26
2.3.	Bezwaar en beroep	28
2.3.1.	Inleiding	28
2.3.2.	Wijzigingen in de procedure	28
2.3.3.	Full Color	30
2.3.4.	HP/De Tijd op Zondag	31
2.3.5.	Stichting Redactie De Vrije	33
2.3.6.	Reflector en Blikopener	33
2.4.	Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten	34
2.4.1.	Inleiding	34
2.4.2.	Furore	35
2.4.3.	Katholiek Nieuwsblad	36
2.4.4.	De GAYKrant	37

3.	Bijdragen op aanvraag aan onderzoeksprojecten	
3.1.	Inleiding	38
3.2.	Aanvragen	39
3.2.1.	Vereniging De Nederlandse Dagblad Pers (NDP): financiering externe kosten voor de ontwikkeling van de Code voor Dagbladconcentraties	39
3.2.2.	SelDi B.V.: onderzoek ten behoeve van SelDi	40
3.2.3.	Regionale dagbladen in de randstad	41
3.2.4.	Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco): onderzoek naar harmonisatie en standaardisatie van dagbladen als advertentiemedi	43
3.2.5.	Vereniging Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP): bijdragen	
	– voor het opzetten van een organisatie- stichting voor ondermeer het geven van cursussen	
	– ten behoeve van onderzoek naar de functie van nieuwsbladen	44
3.3.	Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen	45
3.3.1.	Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco): onderzoek naar veranderingen in de functie van dagbladen	45
4.	Mediabeleid	
4.1.	Inleiding	46
4.2.	Toetsing van persfusies	47
4.2.1.	Inleiding	47
4.2.2.	Zelfregulering Vereniging De Nederlandse Dagblad Pers (NDP): Code voor Dagbladconcentraties	48
4.2.3.	Nieuwe ontwikkelingen	48
4.3.	Lokale en regionale media	50
4.3.1.	Inleiding	50
4.3.2.	Rapportage Het Persinstituut: onderzoek naar invoering reclame bij lokale media	51
4.3.3.	Notitie van de minister van WVC over lokale en regionale media	53

4.4.	Werkingsfeer Bedrijfsfonds voor de Pers	54
4.4.1.	Inleiding	54
4.4.2.	Notitie van de minister van WVC over persbeleid	55
4.4.3.	Nieuwe ontwikkelingen	56
5.	Financiële middelen	
5.1.	Inleiding	57
5.2.	Jaarrekening	60
5.3.	Accountantsverklaring	72
Bijlage I:	Brief van 26 augustus 1993 van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de Vaste Commissie voor Welzijn en Cultuur van de Tweede Kamer betreffende het persbeleid	73
C.	Appendix Ontwikkelingen in de pers	78
D.	Overzicht van steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers door de jaren heen	86
E.	Publikaties van het Bedrijfsfonds voor de Pers	90

A. Jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1993

Inleiding

Onze werkzaamheden in 1993 waren, zoals ieder jaar, van velerlei aard. In het kader van onze adviserende taak ten behoeve van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC), publiceerden wij in het verslagjaar een in opdracht van ons verrichte studie naar de gevolgen van de invoering van reclame bij lokale en regionale omroepen voor het kleinschalige medialandschap. Verder bracht een delegatie van ons bestuur in 1993 een kort vervolgbezoek aan de Verenigde Staten om op de hoogte te geraken van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de pers. Het is de bedoeling dat deze reis zal uitmonden in een nieuw beleidsessay in vervolg op de in 1992 uitgebrachte studie 'Tussen krantebedrijf en mediaconcern'.

In het verslagjaar belegden wij veertien bestuursvergaderingen, waarin velerlei onderwerpen aan bod kwamen. Wij behandelden in dit jaar iets meer aanvragen om steunverlening dan in voorgaande jaren.

Op het gebied van de Compensatieregeling voor Dagbladen werd dit jaar, na een lange periode van afwachten, eindelijk duidelijker hoe de toekomst van deze regeling er uit zou zien. De langverwachte discussie tussen de minister en de Tweede Kamer over deze regeling en over het hele persbeleid, vond in november van het verslagjaar plaats. Op basis van deze discussie zal de Compensatieregeling worden voortgezet.

Zowel met de minister van WVC als met de leden van de Tweede-Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur hadden wij dit jaar nauw contact over de Compensatieregeling voor Dagbladen en over andere onderwerpen betreffende het persbeleid.

Contacten met het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) en met leden van de Tweede Kamer

In 1993 waren er opnieuw veelvuldige contacten met het ministerie van WVC op ambtelijk niveau. In december 1992 had minister D'Ancona van WVC haar standpunt met betrekking tot het persbeleid vastgelegd in een notitie aan de leden van de

Tweede Kamer. In voorbereiding op de discussie die de minister in november 1993 zou hebben met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur, had een delegatie van ons bestuur in september van het verslagjaar een gesprek met een aantal leden van deze commissie. De belangrijkste onderwerpen van deze besprekingen waren de Compensatieregeling voor Dagbladen, de Code voor Dagbladconcentraties en de verruiming van de werkingssfeer van ons fonds.

Compensatieregeling voor Dagbladen

Na een lange periode waarin de Compensatieregeling voor Dagbladen had stilgelegen, kwam er in het verslagjaar eindelijk zicht op spoedige voortzetting van de regeling. In een debat tussen de minister van WVC en de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur over het persbeleid, dat in november 1993 plaatsvond, werd duidelijk dat een kamermeerderheid het voorstel van de minister om de Compensatieregeling voor een beperkte periode van vier jaar te verlengen, zou steunen. Vanuit de Kamer kwam hierbij het verzoek naar de minister om te bestuderen of het mogelijk zou zijn om een uitzondering te maken op de regel dat er een beperking van vier jaar zou gelden, voor enkele kleine bladen met een groot verspreidingsgebied. De minister zegde de Kamer toe te bekijken of het mogelijk zou zijn een dergelijke uitzondering te maken. Bij het schrijven van dit jaarverslag waren wij in overleg met het ministerie van WVC over de mogelijkheden van een dergelijke uitzondering.

Ontwikkelingen in het mediabeleid

In een brief van 23 december 1992 legde de minister van WVC haar visie op het persbeleid van de komende jaren neer. Behalve de hierboven besproken Compensatieregeling voor Dagbladen kwam in deze brief ook de werkingssfeer van ons fonds uitgebreid aan de orde. Dit onderwerp en de persfusieproblematiek waren ook onderwerp van gesprek in het Kamerdebat van november 1993. Voor wat betreft de reclame bij lokale en regionale omroepen werd in 1993 verder een onderzoek afgesloten dat in onze opdracht was uitgevoerd. Dit onderzoek gaf verrassende resultaten te zien op het gebied van de lokale en regionale mediasituatie in Nederland.

Na een lange discussie en een reeks van adviezen in de afgelopen jaren over de **persfusieproblematiek**, kwam de

Vereniging De Nederlandse Dagblad Pers (NDP), op verzoek van het kabinet, in 1993 met de Code voor Dagbladconcentraties, een zelfreguleringsinstrument om persfusies te kunnen controleren. De minister vond dat deze Code voldoende tegemoet kwam aan de van overheidszijde geformuleerde verlangens op dit gebied. Zij meende dan ook dat de Code 'aanvaard kon worden als een acceptabele vorm van zelfregulering'. Wij waren het wat dit betreft niet eens met de minister en legden onze kritiek op de Code vast in een brief van 26 augustus 1993, die gericht was aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur. Wij pleitten er in deze brief voor alsnog over te gaan tot het wettelijk regelen van een persfusieverbod boven een percentage marktaandeel van 33 $\frac{1}{3}$ % of meer, een zogenaamd 'absoluut verbod'. Een dergelijke wettelijke regeling achten wij een effectiever middel tegen ongewenste persfusies dan de door de NDP gepresenteerde Code voor Dagbladconcentraties. Deze brief is achter dit jaarverslag gevoegd als bijlage I.

In het overleg tussen de minister van WVC en de Vaste Kamercommissie bleek dat een meerderheid van de kamerleden tegen een wettelijke persfusieregeling was en daarom vóór de Code. Wel wenste de Kamer een evaluatie van de regeling over enkele jaren, indien de regeling dan reeds van toepassing zou zijn geweest. Bovendien werd de voorwaarde gesteld dat alle NDP-leden de Code zouden moeten ondertekenen. Deze ondertekening heeft inmiddels ook inderdaad plaatsgevonden.

In de brief van de minister van december 1992 over het persbeleid en het daarop volgende kamerdebat van november 1993 was ook de **werkingssfeer van het Bedrijfsfonds** een belangrijk onderwerp. Op voorstel van de minister stemde de Kamer in met een uitbreiding van de werkingssfeer van het fonds naar nieuwe persorganen (anders dan nieuwe dagbladen; nieuwe dagbladen vallen namelijk al langer onder de werkingssfeer) en naar nieuwe initiatieven van bestaande persorganen. In 1993 kon de studie 'Media in stad en streek' worden afgerond. Deze 'inventariserende studie naar toekomstverwachtingen over de structuur van **lokale en regionale medialandschappen in Nederland**' was in gang gezet nadat in 1991 (tijdelijke) wettelijke bepalingen in werking waren getreden die reclame op lokale en regionale omroep mogelijk maakten. Deze bepalingen vereisten onderhandelingen tussen

verschillende media en media-organisaties. In het onderzoek werden in een twaalfstal naar provincies verspreide gemeentes gesprekken gevoerd met deelnemers aan die onderhandelingen. Deze interviews leverden verrassende resultaten en kennis op over onder andere het functioneren van de tijdelijke wettelijke regeling op dit gebied.

In juni van het verslagjaar stuurde de minister van WVC een notitie aan de Kamer over de toekomst van lokale en regionale omroepen. In een kamerdebat leverde deze notitie van de kant van de kamerleden echter zoveel kritiek op, dat de minister toezegde met een nieuwe notitie te zullen komen.

Financiële steunverlening

Het verslagjaar was inmiddels het derde achtereenvolgende jaar waarin geen aanvragen konden worden gedaan op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Op de individuele financiële steunverlening werd daarentegen in 1993 veelvuldig een beroep gedaan. Het aantal aanvragen in het verslagjaar overtrof dat van 1992. Evenals andere jaren werden ook in 1993 bovendien weer vele gesprekken gevoerd met personen die overwogen een aanvraag in te dienen, maar waarbij deze gesprekken uiteindelijk niet leidden tot een officiële aanvraag.

Per 1 januari 1993 hadden wij nog vijf aanvragen in behandeling. In het verslagjaar zelf namen wij daarbij negentien nieuwe aanvragen in behandeling.

In 1993 trokken zeven van de in totaal 24 aanvragers hun aanvragen om uiteenlopende redenen in, voordat wij tot officiële besluitvorming waren overgegaan. Wij beslisten in het verslagjaar uiteindelijk over elf aanvragen. Vier aanvragen konden wij pas afronden in het begin van 1994. Over twee aanvragen hadden wij bij het afsluiten van dit jaarverslag nog geen beslissing kunnen nemen.

Van de elf aanvragen waarover wij in 1993 beslisten, werden er acht toegewezen en drie afgewezen. Eén van deze drie afgewezen aanvragen werd begin 1994, na een bezwaarschrift-procedure, alsnog toegewezen. Van de acht in 1993 toegewezen aanvragen betrof het in vier gevallen aanvragen voor onderzoek in het belang van de persbedrijfstak als geheel. Eén aanvraag betrof een gezamenlijk onderzoek van persorganen. De overige drie toegewezen aanvragen waren aanvragen ten behoeve van de exploitatie van persorganen. Met de toegewezen aanvragen was

in het totaal een bedrag van ruim f 1,2 miljoen gemoeid. Aan één aanvrager zegden wij een krediet toe van f 185.000,—. De acht andere aanvragers werd een uitkering toegezegd voor een bedrag van in totaal bijna f 1,1 miljoen. Eén in 1992 gedane toezegging voor een bijdrage van f 185.000,— trokken wij in het verslagjaar weer in, omdat aan een aantal bij de toezegging gestelde voorwaarden niet bleek te zijn voldaan.

Van de vier aanvragen waarover wij begin 1994 beslisten, werd er één ingetrokken en werden er drie toegewezen. Ten behoeve van deze laatste drie aanvragen, zegden wij, tezamen met de in bezwaarschrift begin 1994 toegewezen aanvraag, in 1994 reeds subsidies toe van in totaal f 2.235.000,—.

De ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen, hielden in 1993 in de meeste gevallen verband met nieuwe aanvragen van bladen die wij reeds eerder financiële steun hadden verstrekt.

Nader verslag en overige werkzaamheden

In het B-gedeelte van dit verslag wordt in afzonderlijke hoofdstukken uitvoeriger ingegaan op onze activiteiten in het afgelopen jaar, die hierboven kort zijn weergegeven. Voor nadere informatie over deze activiteiten zij dan ook verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken.

Evenals in de voorgaande vier jaren, hebben wij ook in dit jaarverslag weer als appendix een overzicht van ontwikkelingen op het gebied van de pers opgenomen (zie het C-gedeelte van dit verslag). In 'Ten geleide' van ons jaarverslag over 1989 schreven wij dat het nuttig kan zijn wanneer de ontwikkelingen in de pers in aantallen bladen, hun oplagen en ondernemingen, de redactionele zelfstandigheid, concentratie en marktaandelen van concerns, worden waargenomen en geanalyseerd. In dat jaarverslag zetten wij een eerste stap om lacunes in de informatievoorziening op dit gebied systematisch op te vullen. Het Persinstituut actualiseerde daartoe voor ons zijn beschikbare persbarometer en andere gegevens over de pers. Dit resulteerde in een overzicht van gegevens over dagbladen en lokale media.

In 1991 gaven wij het Persinstituut opdracht het persoverzicht uit te breiden en te verdiepen. Het Persinstituut heeft in het kader van deze opdracht een computergestuurd informatie-systeem voor het Bedrijfsfonds opgezet. Dit systeem zal

binnenkort gereedkomen. In de komende jaren zal dit computer-gestuurd informatiesysteem ons in staat kunnen stellen uitgebreider te bestuderen welke ontwikkelingen zich in de persbedrijfstak voordoen en hebben voorgedaan.

Nieuw in dit jaarverslag ten op zichte van vorige jaarverslagen is het D-gedeelte. Hierin wordt een overzicht gegeven van alle steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers door de jaren heen. Zowel van de uitkeringen op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen als van de steunverlening aan individuele persorganen en ten behoeve van onderzoek zijn in dit gedeelte overzichten te vinden.

In het E-gedeelte van dit verslag wordt tenslotte een overzicht gegeven van alle publikaties van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1993

In 1993 was het bestuur als volgt samengesteld:

J. Kassies, voorzitter
mr. W.C.D. Hoogendijk, vice-voorzitter
drs. J.B.H.M. Beks
prof. dr. J.J. van Cuilenburg
prof. dr. S.W. Douma
drs. H.J.A.M. van Haaren
prof. dr. F. Haselhoff

De leden van het bestuur zijn voor een periode van vijf jaar benoemd bij Koninklijk Besluit. Op grond van de Mediawet is voor bestuursleden herbenoeming voor één aansluitende periode van vijf jaar mogelijk.

Vijf leden van ons bestuur werden voor de eerste maal benoemd bij KB van 1 maart 1988. Zij werden herbenoemd voor een tweede periode van vijf jaar vanaf 1 januari 1994 bij KB van 11 december 1992. De heer Beks werd voor een eerste periode van vijf jaar benoemd bij KB van 6 augustus 1991. De heer Douma werd voor een eerste periode benoemd bij KB van 11 december 1992.

Het secretariaat van het Bedrijfsfonds voor de Pers kende in 1993 de volgende samenstelling:

drs. L.H.A. Lichtenberg, secretaris
drs. C.W.M. Buijs, plaatsvervangend secretaris
mevr. mr. drs. W. Vermeulen Naayen, juridisch medewerkster
mevr. C.M.M. Wissink, administratief medewerkster

De medewerkers van het secretariaat zijn op grond van de Mediawet in dienst van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Zij worden benoemd door het bestuur.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

April 1994.

B. Nadere gegevens

Hoofdstuk I. Compensatieregeling voor Dagbladen

I.1. Inleiding

Reeds een aantal jaren hadden wij de Compensatieregeling voor Dagbladen niet meer toegepast. Uitkeringen op grond van deze regeling werden voor het laatst verstrekt over het boekjaar 1989. Eventuele uitvoering van de regeling over de jaren na 1989, wachtte op een voorstel van de minister en een uitspraak van de Tweede Kamer over de mogelijke voortzetting van de regeling. In het verslagjaar kwam er eindelijk meer zicht op de vraag of de Compensatieregeling voor Dagbladen al dan niet zou worden voortgezet. Op 1 november 1993 vond het al een aantal malen uitgestelde debat plaats tussen de minister van WVC en de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur over het persbeleid in het algemeen en over onder andere de Compensatieregeling voor Dagbladen in het bijzonder. De basis voor dit debat werd gevormd door een brief van de minister aan de leden van de Tweede Kamer van 23 december 1992, waarin zij haar voorstellen over het toekomstig overheidsbeleid jegens de pers uiteenzette. Zowel deze brief van de minister als het daarop volgende debat in de Vaste Commissie, zullen in dit hoofdstuk worden besproken, voorzover deze betrekking hebben op de Compensatieregeling voor Dagbladen.

Genoemde brief van de minister vormde het sluitstuk van een aantal adviezen die de afgelopen jaren over de Compensatieregeling voor Dagbladen is uitgebracht. Zo adviseerden wij, naar aanleiding van een evaluatie van de Compensatieregeling, de minister in december 1990 reeds de regeling op enkele punten aan te passen en met vijf jaar te verlengen.¹ De minister besloot daarop de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen' in te stellen, die tot taak kreeg een second opinion te geven over het functioneren van de regeling over de afgelopen jaren en over onze evaluatie daarvan. Deze commissie bestond uit prof. dr. P.B. Boorsma, prof. dr. H.W. de Jong en

¹ Zie voor een samenvatting van dit advies ons jaarverslag over 1991, paragraaf 1.3.1.

drs. J.H. Simons. De commissie bracht in januari 1992 rapport uit over haar bevindingen.² In maart 1992 reageerden wij in een brief aan de minister op de rapportage van de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen'.³ Zoals gezegd kwam daarna de minister in december 1992 met een brief aan de Kamer. Voorafgaand aan het eerder genoemde gesprek dat de minister hierover had met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur, spraken wij op 2 september 1993 met deze commissie over de brief van de minister. In het kader van de discussie over het al dan niet voortzetten van de Compensatieregeling voor Dagbladen gaven wij het Economisch Instituut in Tilburg opdracht onderzoek voor ons te verrichten naar de Compensatieregeling voor Dagbladen. De resultaten van dit onderzoek betrokken wij in de discussie rondom de Compensatieregeling.⁴

1.2. Brief van de minister van WVC over het persbeleid

In een brief van 23 december 1992 aan de Tweede Kamer bracht de minister de conclusies die zij uit de gegeven adviezen en de gevoerde gesprekken getrokken had naar buiten. In deze brief zet de minister haar visie op het toekomstig persbeleid en op de toekomst van de Compensatieregeling voor Dagbladen uiteen. De minister begint met de constatering dat de Compensatieregeling voor Dagbladen als experimentele regeling sedert 1981 zesmaal is toegepast: over de boekjaren 1981-1982-1983, 1985-1986 en over 1989. In het totaal werd bijna f 90 miljoen uitgekeerd aan in totaal 16 dagbladen.⁵ Zij meent dat daarmee

² Zie voor een samenvatting van de rapportage van de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen' het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 1.2.

³ Zie voor de reactie van het Bedrijfsfonds op de rapportage van de Commissie 'Second opinion Compensatieregeling voor Dagbladen' het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, bijlage I. Een samenvatting van deze reactie is te vinden in hetzelfde jaarverslag, paragraaf 1.3.

⁴ Dit onderzoek is gepubliceerd in een rapport van het Economisch Instituut Tilburg (EIT) en is getiteld: 'De Compensatieregeling voor Dagbladen in perspectief; een studie naar recente ontwikkelingen in de Nederlandse dagbladpers in relatie tot de nieuwe Compensatieregeling voor Dagbladen', van drs. A. Bots, Tilburg, 1993.

⁵ Zie voor een overzicht van de uitgekeerde bedragen ingevolge de Compensatieregeling voor Dagbladen onderdeel D achterin dit jaarverslag.

genoeg geëxperimenteerd is met de regeling en dat het tijd wordt een beslissing omtrent de toekomst van de regeling te nemen.

De minister vindt dat de Compensatieregeling een regeling zou moeten worden, waar dagbladen slechts gedurende een beperkte tijd een beroep op kunnen doen. Zij denkt daarbij aan een tijdvak van maximaal vier jaar. Na afloop van die periode moet er een zodanige verbetering te constateren zijn, dat een ten minste kostendekkende exploitatie is bereikt. Voor dit doel moet de desbetreffende onderneming een ondernemingsplan overleggen dat gericht is op structurele verbetering van de exploitatie binnen een redelijke periode.

De minister stelt de Kamer in haar brief voor over te gaan tot een verdergaande overdracht van bevoegdheden aan het Bedrijfsfonds. Indien het Bedrijfsfondsbestuur zelf uitvoeringsbepalingen van de Compensatieregeling kan vaststellen en dit niet meer hoeft te gebeuren door wijzigingen in het Media-besluit, zou dat de snelheid en de flexibiliteit waarmee de regeling uitgevoerd wordt, positief kunnen beïnvloeden, aldus de minister. Aan het fonds zou verder in de toekomst meer overgelaten moeten worden te bepalen hoeveel geld aan welke instrumenten onder welke voorwaarden kan worden verstrekt. Slechts de hoofdlijnen (zoals de vaststelling van het jaarbudget, de omschrijving van de werkingssfeer en een globale omschrijving van de steunvoorwaarden) blijven in de Mediawet geregeld. Daartegenover zou moeten staan dat het beperkte toezicht van de minister op het doen en laten van het fonds wegens 'in strijd met het recht', wordt verruimd naar 'in strijd met het recht of het algemeen belang'.

Voor het overige neemt de minister, blijkens haar brief, een aantal aanbevelingen van ons op het gebied van de Compensatieregeling wel over, en een aantal niet. Zo is de minister het bijvoorbeeld eens met onze aanbeveling om beter rekening te houden met de voordelen die dagbladen behalen op grond van het feit dat zij tot een concern behoren. Wij adviseerden daartoe bij het berekenen van het exploitatieresultaat van verlieslijdende dagbladen in concernverband een belangrijk deel van de vaste kosten buiten beschouwing te laten. Oneens is zij het onder andere met onze aanbeveling om het vereiste project, dat gericht is op een structurele verbetering van de exploitatie van het desbetreffende dagblad binnen een redelijke termijn, voor de bladen te laten vallen. Wij meenden dat dergelijke

projecten in feite een vanzelfsprekendheid zijn voor bladen die verlies lijden. De minister meent echter dat het indienen, goedkeuren en uitvoeren van een project essentieel is voor de doelrealisatie van de Compensatieregeling.

Voorts legt de minister, in overeenstemming met het bredere kabinetsbeleid dat expliciet gericht is op het voorkomen van oneindige subsidie- of steunregelingen, in haar brief nadruk op het belang dat zowel de Compensatieregeling, alsook de andere regelingen van het Bedrijfsfonds strikt in de tijd worden beperkt. Daarom stelt zij voor vast te leggen dat de looptijd van de regelingen een periode van maximaal vier jaar beslaat en dat de werking ervan na een periode van drie jaar wordt geëvalueerd. De minister beëindigt haar brief met de opmerking dat de omstandigheden in de persbedrijfstak, met name in de dagbladsector, van dien aard zijn dat een spoedige besluitvorming over de door haar voorgestelde maatregelen geboden is. Zij stelt daarom voor op korte termijn over het geheel van voorgestelde maatregelen met de Kamer van gedachten te wisselen. Deze door de minister voorgestelde gedachtenwisseling met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur vond, zoals gezegd, inmiddels plaats op 1 november 1993.

1.3. Debat in de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur

Op 1 november 1993 debatteerde de minister van WVC tezamen met de staatssecretaris van Economische Zaken met de Vaste Commissie voor Welzijn en Cultuur van de Tweede Kamer over het toekomstig persbeleid en over de in de brief van december 1992 neergelegde visie van de minister op dat beleid. Eén van de gespreksonderwerpen daarbij was de toekomst van de Compensatieregeling voor Dagbladen. In het debat werd voornamelijk gesproken over het tijdelijke dan wel permanente karakter van de steunverlening op grond van deze regeling. Een tweetal fracties liet weten dat permante steun niet bij voorbaat van de hand gewezen zou moeten worden. Eén partij wilde akkoord gaan met de door de minister voorgestelde maximale periode van vier jaar, maar vroeg de minister op deze regel een uitzondering te maken voor een paar kleine dagbladen met een relatief groot verspreidingsgebied. De minister liet weten te zullen onderzoeken of het mogelijk zou zijn voor deze bladen een meer permanente vorm van steun toe te laten.

Een tweede gespreksonderwerp in het kader van de Compensatieregeling was het voorstel om het concerndraagvlak te laten meewegen in de aangepaste regeling. Dit voorstel ondervond bij diverse fracties veel steun. Op grond van het debat kan geconcludeerd worden dat een kamermeerderheid de visie van de minister betreffende de Compensatieregeling voor Dagbladen steunt. Wel zal gezocht worden naar een mogelijke uitzondering op de tijdelijkheid van de regeling voor een aantal kleine dagbladen die een groot verspreidingsgebied hebben. De minister is momenteel nog met ons in overleg hoe een dergelijke uitzondering te realiseren zal zijn.

Hoofdstuk 2. Steunverlening aan afzonderlijke persorganen

2.1. Inleiding

Vanaf 1 januari 1988, toen de Mediawet in werking trad, kan het Bedrijfsfonds voor de Pers financiële steun verlenen aan zowel dag-, week- als maandbladen. Niet al deze bladen kunnen echter een beroep doen op de steun. De wet geeft namelijk, naast enkele meer formele eisen, een begrenzing aan de werkingssfeer naar soorten bladen. Deze begrenzing is verwoord in artikel 129 lid 2 onderdeel b van de Mediawet. Hierin staat dat het Bedrijfsfonds uitsluitend financiële steun kan verlenen ten behoeve van persorganen die in belangrijke mate nieuws, analyse, commentaar en achtergrondinformatie bevatten over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit, mede gericht op politieke meningsvorming.

De werkingssfeer van het Bedrijfsfonds is in ons bestuur een blijvend onderwerp van gesprek, zowel naar aanleiding van concrete aanvragen alsook in zijn algemeenheid. Ons bestuur tracht op deze wijze te komen tot een zekere invulling van de beleidsvrijheid die de wet ons op dit punt geeft.

Steun kan tot op heden alleen verleend worden aan bestaande persorganen en aan nieuwe dagbladen (artikel 130 lid 3 Mediawet) die bovendien binnen de werkingssfeer vallen. Wij hebben de minister echter reeds in 1990 geadviseerd ook nieuw op te richten persorganen met een wekelijkse en een maandelijkse verschijningsfrequentie die binnen de werkingssfeer vallen, voor steun in aanmerking te laten komen.⁶ Reeds een aantal malen heeft de minister laten weten dat zij zelf ook voor een dergelijke verruiming van de werkingssfeer is. Recentelijk heeft zij dit standpunt weergegeven in haar brief aan de Tweede Kamer van 23 december 1992 over het toekomstig persbeleid.⁷ In een op 1 november 1993 gehouden debat tussen de leden van de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur en de minister over deze brief van december 1992, bleek dat ook in de

⁶ Zie voor dit advies van 13 september 1990 paragraaf 5.6 van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1990.

⁷ Zie voor de inhoud van deze brief paragraaf 1.4 en paragraaf 4.5 van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992.

Tweede Kamer een meerderheid is te vinden voor verruiming van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds naar nieuwe initiatieven van bestaande en van nog op te richten persorganen.

2.2. Aanvragen

In het verslagjaar hebben wij, zoals reeds vermeld in het A-gedeelte van dit verslag, in totaal 24 aanvragen behandeld. Het feit dat de werkingssfeer begrensd is, heeft er in 1993 toe geleid dat wij elf aanvragers hebben meegedeeld dat zij niet voor steun in aanmerking konden komen. Acht van deze aanvragers trokken op grond hiervan hun aanvragen in. De drie andere aanvragen werden gehandhaafd en definitief afgewezen. Naar aanleiding van deze drie afwijzingen ontvingen wij een bezwaarschrift. Over twee van deze bezwaarschriften beslisten wij in 1993. Deze verklaarden wij beide ongegrond. Het derde bezwaarschrift behandelden wij begin 1994. Dit bezwaarschrift verklaarden wij gegrond, waarna wij de aanvraag alsnog toewezen.

Acht aanvragen werden in het verslagjaar 1993, al dan niet gedeeltelijk, toegewezen. Zeven van deze aanvragen betroffen het verzoek om een bijdrage voor onderzoek, al dan niet direct ten behoeve van een persorgaan.⁸ De achtste aanvraag werd toegewezen ten behoeve van de exploitatie van een blad. In het begin van 1994 namen wij een positieve beslissing over twee reeds in 1993 bij ons ingediende aanvragen van bladen en over één aanvraag ten behoeve van onderzoek.

Over twee in 1993 ontvangen aanvragen hadden wij ons bij het schrijven van dit jaarverslag nog niet uitgesproken.

Tenslotte behandelden wij in 1993 nog een bezwaarschrift naar aanleiding van het feit dat wij een in 1992 genomen positieve beslissing op een aanvraag in het verslagjaar weer introkken.

2.2.1. Nederlands Dagblad

Inleiding

Nadat wij in 1990 het Nederlands Dagblad een subsidie hadden toegekend voor een reorganisatie-onderzoek, verstrekten wij

⁸ Zie voor de behandeling van de aanvragen om een bijdrage voor onderzoek die niet direct betrekking hebben op een persorgaan als zodanig, hoofdstuk 3 van dit jaarverslag.

het blad in vervolg daarop begin 1992 een uitkering van f 2.500.000,— ten behoeve van de kosten verbonden aan de eerste twee jaar van een eenmalig reorganisatieproject, genaamd ND-2000. Dit bedrag is inmiddels geheel uitgekeerd. Eventuele aanvragen voor verdere subsidiëring zouden te zijner tijd op eigen merites worden bekeken.⁹

Aanvraag

In augustus 1993 ontvingen wij van het Nederlands Dagblad een aanvraag voor een vervolgsubsidie voor de jaren 1994 en 1995. Deze vervolgsubsidie was bedoeld om de reorganisatie bij het Nederlands Dagblad te kunnen voltooien.

Beslissing

Nadat het Nederlands Dagblad enige aanpassingen in de vervolgaanvraag had aangebracht, besloten wij een financiële bijdrage te verstrekken in de vorm van een uitkering.¹⁰ Deze bijdrage bedraagt maximaal f 680.000,—. Dit bedrag is bedoeld voor de uitvoering van de eenmalige reorganisatie 'ND 2000' in de jaren 1994 en 1995 en is in die zin een aanvulling op de financiële ondersteuning die het Bedrijfsfonds verstrekke ter uitvoering van het deel van deze reorganisatie dat doorgevoerd werd in de jaren 1992 en 1993. Wij baseerden dit besluit op artikel 130 lid 4 van de Mediawet, dat ons de mogelijkheid biedt ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan financiële steun te verlenen in de vorm van een uitkering.

2.2.2. HP/De Tijd op Zondag

Inleiding

In ons jaarverslag over 1992 schreven wij dat wij in dat jaar een aanvraag van de Hollandse Pers Unie B.V. (HPU) ontvingen voor HP/De Tijd op Zondag. Wij wezen die aanvraag af op grond van artikel 130 tweede lid van de Mediawet.¹¹ Wij waren namelijk van mening dat het project dat de HPU had ingediend, niet kon

⁹ Zie hiervoor het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 2.2.2.

¹⁰ Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 10 van 14 januari 1994.

¹¹ Gepubliceerd in Staatscourant nr. 172 van 7 september 1992.

worden aangemerkt als een project dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode, zoals de Mediawet vereist.

Begin oktober 1992 diende HP/De Tijd een bezwaarschrift bij ons in tegen bovengenoemd besluit.

Nieuwe ontwikkelingen

In de slotfase van de behandeling van het bezwaarschrift van HP/De Tijd, besloot dit blad begin 1993 te stoppen met de zondag-editie. Hierop lieten wij HP/De Tijd weten dat wij er, zonder tegenbericht, van uit zouden gaan dat wij het bezwaarschrift als ingetrokken konden beschouwen. HP/De Tijd wenste het bezwaarschrift echter te handhaven, waarna wij tot behandeling daarvan overgingen. Zie voor informatie betreffende deze behandeling paragraaf 2.3.4 van dit jaarverslag.

2.2.3. Stichting Redactie De Vrije

Inleiding

In ons jaarverslag over 1991 meldden wij dat wij een aanvraag van het maandblad De Vrije toewezen. Op grond van artikel 130 lid 4 van de Mediawet verstrekten wij het blad een uitkering van f 100.000,- voor een eenmalige reorganisatie. Met deze bijdrage wilden wij De Vrije in staat stellen aan te tonen dat een substantiële groei van het blad mogelijk zou zijn.¹²

Rond oktober 1992 werd de exploitatie van het blad gestaakt. Wij besloten een accountantsonderzoek te laten instellen naar de wijze waarop de door ons verstrekte uitkering was besteed.

Nieuwe ontwikkelingen

Zowel van de directie als van de redactie ontvingen wij een rapportage over de besteding van de door ons verstrekte subsidie. De rapportage van de redactie was bovendien voorzien van een nieuwe aanvraag voor De Vrije. Eind oktober 1992 lieten wij de Stichting Redactie De Vrije mondeling weten de aanvraag af te wijzen. Op verzoek van de stichting werd echter met de schriftelijke afwijzing gewacht tot na het bekendworden van de resultaten van het accountantsonderzoek.

¹² Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1991, paragraaf 2.2.4.

In de eerste helft van 1993 ontvingen wij de rapportage van de accountant. Hierop berichtten wij de directie van De Vrije dat deze rapportage geen aspecten aan het licht had gebracht die aanleiding gaven opmerkingen te maken bij de rapportage van de directie.

Beslissing

In juni 1993 berichtten wij de Stichting Redactie de Vrije schriftelijk dat wij de aanvraag van de stichting afwezen.¹³ Als minimumvoorwaarde voor de mogelijkheid om na de eerste steunverlening wellicht nogmaals steun te kunnen verkrijgen, hadden wij namelijk bij de eerste toezegging reeds gesteld dat er eind 1992 sprake zou moeten zijn van een substantiële groei van de betaalde oplage van De Vrije. Dit bleek echter niet het geval. Bovendien wezen wij erop dat er niet voldaan was aan artikel 130 tweede lid van de Mediawet, waarin vereist wordt dat een project wordt ingediend dat uitzicht biedt op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode. Tenslotte wezen wij erop dat De Vrije al geruime tijd niet meer voldeed aan artikel 129 lid 2 sub b van de Mediawet. Dit artikel vereist dat een persorgaan, om voor steun in aanmerking te komen, regelmatig en ten minste maandelijks moet verschijnen. De Vrije was echter vanaf oktober 1992 niet meer verschenen.

In juli van het verslagjaar ontvingen wij een bezwaarschrift van Stichting Redactie De Vrije gericht tegen onze beslissing de aanvraag af te wijzen. Voor informatie betreffende dit bezwaarschrift zij verwezen naar paragraaf 2.3.5 van dit jaarverslag.

2.2.4. Bijeen

Aanvraag

In januari 1993 ontvingen wij een aanvraag van Bijeen Derde Wereld Informatiehuis om financiële steunverlening ten behoeve van het blad Bijeen. Bijeen is een circa 25 jaar geleden opgericht maandblad met als motto 'de derde wereld en wij'. Het blad had de afgelopen jaren in toenemende mate te maken gekregen met een terugloop in het aantal abonnementen. Bijeen wilde deze ontwikkeling met behulp van steun uit het Bedrijfsfonds een halt toeroepen.

¹³ Gepubliceerd in Staatscourant nr. 113 van 18 juni 1993.

Beslissing

In augustus 1993 lieten wij Bijeen weten dat wij bereid waren een subsidie toe te kennen voor een organisatie-onderzoek.¹⁴ De subsidie bedroeg ten hoogste tweederde deel van de kosten van het onderzoek, met een maximum van f 58.000,—. Dit besluit was gebaseerd op de artikelen 54 sub c en 57 van het Mediabesluit die ons de mogelijkheid bieden financiële steun in de vorm van een uitkering te verstrekken ten behoeve van organisatie-onderzoek dat gericht is op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan.

2.2.5. Friesch Dagblad

Aanvraag

In april 1993 ontvingen wij een aanvraag van de Provinciale Persvereniging voor Friesland om steunverlening voor het door deze vereniging uitgegeven Friesch Dagblad. De aanvraag was gericht op steunverlening ten behoeve van een bij het Friesch Dagblad uit te voeren organisatie-onderzoek. Het doel van dit organisatie-onderzoek was uit te zoeken welke maatregelen genomen zouden moeten worden om de exploitatie van de krant structureel te verbeteren.

Beslissing

In juni 1993 lieten wij het Friesch Dagblad weten dat wij besloten hadden de aanvraag toe te wijzen.¹⁵ Voor het organisatie-onderzoek kenden wij het Friesch Dagblad een financiële bijdrage toe die ten hoogste tweederde deel van de kosten van het onderzoek zou bedragen, met een maximum van f 50.000,—. Wij baseerden ons besluit op de artikelen 54 sub c en 57 van het Mediabesluit. Deze artikelen bieden ons de mogelijkheid financiële steun te verstrekken in de vorm van een uitkering ten behoeve van organisatie-onderzoek dat gericht is op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan. Inmiddels hebben wij de bijdrage aan het Friesch Dagblad voor bovengenoemd onderzoek uitgekeerd. De uitkering bedroeg in totaal f 46.334,—.

¹⁴ Gepubliceerd in Staatscourant nr. 161 van 25 augustus 1993.

¹⁵ Deze beslissing is gepubliceerd in de Staatscourant van 15 juni 1993, nr. 110.

2.2.6. Reflector en Blikopener

Aanvraag

In augustus van het verslagjaar behandelden wij een aanvraag van Uitgeverij Malmberg B.V. ten behoeve van de bladen Reflector en Blikopener. Reflector is een blad voor scholieren van 16 tot en met 19 jaar. Blikopener richt zich op een iets jongere groep scholieren, namelijk die van 12 tot en met 15 jaar. Beide bladen bestaan al vanaf 1960.

Beslissing

In november 1993 berichtten wij Malmberg dat wij de aanvraag voor de beide bladen niet zouden inwilligen.¹⁶ De Mediawet vereist namelijk in artikel 129, tweede lid sub d dat persorganen, om voor steunverlening in aanmerking te komen, regelmatig en ten minste maandelijks moeten verschijnen. Reflector en Blikopener bleken echter maar zeven keer per jaar te verschijnen. Bovendien vonden wij dat in de aanvraag niet aannemelijk was gemaakt dat de benodigde financiële middelen niet in eerste instantie bij het concern waar Uitgeverij Malmberg deel van uitmaakt, gezocht konden worden.

In december 1993 besloot Malmberg tegen ons besluit bezwaar aan te tekenen. Voor informatie betreffende de behandeling van dit bezwaarschrift zij verwezen naar paragraaf 2.3.6.

2.2.7. HN-Magazine

Aanvraag

Reeds in april 1991 ontvingen wij een aanvraag van de Stichting Hervormd Nederland/Oecumenische Pers ten behoeve van het weekblad HN-Magazine. De gevraagde bijdrage was bedoeld voor een promotieplan. In het kader van de aanvraag lieten wij, in overleg met HN-Magazine, het Centrum voor Marketing Analyse te Amsterdam een marktonderzoek uitvoeren naar de bij de promotiecampagne aan te spreken doelgroepen. In de eerste helft van 1993 ontvingen wij een geactualiseerde aanvraag. De aanpassing van de aanvraag was gebaseerd op de uitkomsten van het marktonderzoek. In juli van het verslagjaar behandelden wij deze aanvraag in ons bestuur.

¹⁶ Gepubliceerd in Staatscourant nr. 218 van 12 november 1993.

Beslissing

In september 1993 besloten wij ten behoeve van HN-Magazine een subsidie toe te kennen van f 330.000,—.¹⁷ Deze subsidie was erop gericht om een promotiecampagne met als doel meer abonnees voor HN-Magazine te winnen, mogelijk te maken. Wij baseerden ons besluit op het vierde lid van artikel 130 van de Mediawet, dat ons de mogelijkheid biedt ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan financiële steun in de vorm van een uitkering te verstrekken. Het aan ons voorgelegde promotieplan kon naar ons oordeel worden aangemerkt als een eenmalige reorganisatie in de zin van dit artikel van de Mediawet.

2.2.8. Primeur

Inleiding

In ons jaarverslag over 1992 vermeldde wij dat wij begin 1992 besloten B.V. Weekbladpers een subsidie te verstrekken ten behoeve van het jongerenblad Primeur. Half november 1992 ontvingen wij van B.V. Weekbladpers bericht dat Primeur op 16 december 1992 voor het laatst zou verschijnen. De uitgever meende dat verder investeren in Primeur niet meer verantwoord was en had daarom besloten de uitgave van Primeur te staken.

Begin 1993 nam Wegener B.V. Primeur van B.V. Weekbladpers over en vanaf 16 maart 1993 werd de exploitatie van het blad voortgezet. Primeur ging verschijnen als bijlage van de door Wegener uitgegeven dagbladen in een oplage van circa 600.000 exemplaren.

Op basis van de voorwaarden die verbonden waren aan de eerder door ons aan Primeur verstrekte subsidie, vroeg Weekbladpers ons, voorafgaand aan de overdracht, in januari 1993 om toestemming voor de overdracht van de uitgave-rechten van Primeur. Wij besloten met de overdracht akkoord te gaan, maar verzochten B.V. Weekbladpers tevens om een rapportage van de besteding van de verstrekte middelen. In de loop van 1993 ontvingen wij deze rapportage, die ons geen aanleiding gaf tot nadere op- of aanmerkingen.

¹⁷ Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 186 van 29 september 1993.

Nieuwe aanvraag

In de loop van 1993 ontvingen wij opnieuw een aanvraag ten behoeve van Primeur. Deze aanvraag werd ingediend door Wegener B.V. De aanvraag was gericht op financiële ondersteuning vanuit het Bedrijfsfonds om daarmee het voortbestaan van Primeur te kunnen waarborgen.

In ons bestuur gaf deze aanvraag aanleiding tot uitgebreid beraad over de toepassing van de Mediawet, onder andere betreffende de reikwijdte van het financiële draagvlak van het concern bij dit project en betreffende de wijze waarop Primeur wordt verspreid. Met vertegenwoordigers van Primeur werd een aantal malen over deze discussiepunten van gedachten gewisseld.

Beslissing

Begin 1994 besloten wij aan Wegener voor Primeur een bijdrage te verstrekken van f 1.000.000,-.¹⁸ Hierbij werd onder andere als voorwaarde gesteld dat, indien het project onverhoopt binnen de looptijd daarvan zou worden stopgezet, deze bijdrage terugbetaald dient te worden.

Bij onze besluitvorming speelde de overweging dat Primeur, gelet op de doelstellingen van het Bedrijfsfonds, in de huidige tijd van turbulente veranderingen in het medialandschap in de richting van jongeren in Nederland een specifieke en heel duidelijke functie vervult, een prominente rol.

Wij baseerden ons besluit op artikel 130 lid 4 van de Mediawet. Dit artikel biedt ons de mogelijkheid steun te verlenen ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan in de vorm van een uitkering. Het door Primeur bij ons ingediende project kon naar ons oordeel worden aangemerkt als een eenmalige reorganisatie in de zin van dit artikel.

Aan de overige voor deze aanvraag relevante bepalingen werd naar onze mening eveneens voldaan. Wegener maakte bovendien aannemelijk dat de continuïteit van Primeur bij het uitblijven van een bijdrage uit ons fonds in gevaar zou zijn en dat deze voor de continuïteit noodzakelijke bijdrage niet of niet afdoende op een andere wijze kon worden verkregen. De omvang van de financiële inspanningen die Wegener zich bij de exploitatie van Primeur tot dusver had moeten getroosten, alsmede de bedragen die door het concern in het kader van de uitvoering

¹⁸ Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 60 van 25 maart 1994.

van het project nog zouden moeten worden geïnvesteerd, speelden bij onze besluitvorming een rol.

2.3. Bezwaar en beroep

2.3.1. Inleiding

Sinds het in werking treden van de Mediawet op 1 januari 1988 functioneert ons fonds als een zelfstandig bestuursorgaan. Sinds die datum is het dan ook niet langer de minister van WVC die de uiteindelijke beslissingen neemt over aanvragen tot individuele financiële steun aan persorganen, na daarover door ons geadviseerd te zijn. Als bestuur van het Bedrijfsfonds hebben wij nu op grond van de Mediawet de bevoegdheid zelfstandig beslissingen te nemen over aanvragen om financiële steun. Deze zelfstandige beslissingsbevoegdheid brengt met zich mee dat voor aanvragers de mogelijkheid open moet staan tegen beslissingen van het Bedrijfsfonds in het geweer te komen. Tot nu toe konden aanvragers dan ook op grond van de Wet Administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (de Arob-wet) in beroep gaan bij de afdeling Rechtspraak van de Raad van State. De laatste jaren was hier op grond van wijzigingen in de Wet Arob nog een rechtsgang aan toegevoegd. Alvorens in beroep te kunnen gaan bij de afdeling Rechtspraak, moeten aanvragers de laatste tijd eerst bezwaar aantekenen tegen de beschikking van het Bedrijfsfonds bij het fonds zelf.¹⁹ Het aantekenen van bezwaar is hierbij voorwaarde om vervolgens in beroep te kunnen gaan. In het verslagjaar ontvingen wij op het gebied van de individuele financiële steunverlening van vier bladen een bezwaarschrift in reactie op een afwijzende beslissing.

2.3.2. Wijzigingen in de procedure

Inleiding

Per 1 januari 1994 is de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) in werking getreden. Deze wet is van toepassing op vrijwel alle

¹⁹ Per 1 juli 1992 werd deze wijziging in de Wet Arob aangebracht. Voor die tijd was het gebruikelijk dat de Afdeling rechtspraak ons vroeg of wij een bij de Afdeling ingediend beroepschrift wilden behandelen als een bezwaarschrift. In het verleden hebben wij in alle gevallen die zich voordeden, een bezwaarschriftprocedure gevolgd.

overheidsbeslissingen en dus ook op de beschikkingen die het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers neemt op aanvragen. Tegelijkertijd met invoering van de Awb is de Wet Arob vervallen. De invoering van de Awb heeft voor de rechtsgang die aanvragers kunnen volgen indien zij het niet met een beschikking van het fonds eens zijn, een aantal belangrijke gevolgen. In het hierna volgende geven wij een overzicht van die gevolgen die van direct belang zijn voor aanvragers.

Procedure

Tegen een beschikking van het Bedrijfsfonds zal een aanvrager allereerst bezwaar aan kunnen tekenen bij het fonds zelf. Wat dit betreft blijft de gang van zaken hetzelfde als de afgelopen jaren het geval was. Het doorlopen van de bezwaarschrift-procedure is voor de aanvrager een voorwaarde om vervolgens zonodig in beroep te kunnen gaan.

Een onderdeel van de bezwaarschriftprocedure zal in vrijwel alle gevallen de hoorzitting zijn, waarin de belanghebbende(n) de gelegenheid krijgt (krijgen) mondeling met het bestuur of een delegatie daarvan van gedachten te wisselen over hun aanvraag en de afwijzing daarvan. Het houden van een hoorzitting was ook al gebruikelijk in de oude situatie.

Voor wat betreft de beroepsprocedure is er echter wel een belangrijke wijziging aangebracht. Die beroepsprocedure zal namelijk niet meer gevolgd worden bij de afdeling Rechtspraak van de Raad van State. Een aanvrager kan in het vervolg in beroep gaan bij de Administratieve Kamer van de Arrondissementsrechtbank van het arrondissement waarin hij of zij woont, dan wel domicilie heeft.

Het Bedrijfsfonds is verplicht steeds in een beschikking te vermelden waar en binnen welke termijn bezwaar en beroep mogelijk is.

Termijnen

Op het gebied van termijnen zullen er in vergelijking met de oude situatie ook een aantal wijzigingen plaatsvinden. In de navolgende passage over deze wijzigingen zijn slechts de nieuwe termijnen vermeld om verwarring te voorkomen.

Na het indienen van een aanvraag zal het Bedrijfsfonds de aanvraag bevestigen. Vervolgens dient het fonds op de aanvraag een beschikking te nemen binnen dertien weken na het in behandeling nemen van de aanvraag. Indien die termijn niet

toereikend is, zal het fonds de aanvrager meedelen wanneer een beschikking tegemoet kan worden gezien.

De beschikking zal de aanvrager schriftelijk worden meegedeeld. Eén dag na de toezending van de beschikking vangt de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift aan. Die termijn bedraagt zes weken. Voor het tijdig indienen van een bezwaarschrift is het tijdstip van ontvangst ervan van belang, of indien het gaat om een binnen Nederland verzonden geschrift, het tijdstip waarop het ter post is bezorgd. Het poststempel geeft daarbij uitsluitsel.

Op een bezwaarschrift moet het Bedrijfsfonds een beslissing nemen binnen zes weken na ontvangst van het bezwaarschrift. Indien deze termijn onvoldoende is, kan de beslissing voor ten hoogste vier weken worden uitgesteld. De indiener van het bezwaarschrift moet voor het einde van de eerste periode van zes weken schriftelijk van dit uitstel op de hoogte worden gebracht. Daarna is verder uitstel alleen mogelijk indien de indiener van het bezwaarschrift daarmee instemt.

De vier hierna te bespreken bezwaarschriftprocedures zijn nog behandeld in het kader van de Wet Arob.

2.3.3. Full Color

Inleiding

In ons jaarverslag over 1992 schreven wij dat wij besloten hadden het maandblad Full Color een krediet ter beschikking te stellen van f 185.000,-. Het krediet was ervoor bedoeld om door middel van een reorganisatieproject de betaalde oplage van het blad omhoog te brengen. Ons besluit was gebaseerd op artikel 130 lid I van de Mediawet.²⁰

Nieuwe ontwikkelingen

In de tweede helft van 1992 deden zich ontwikkelingen omtrent Full Color voor op grond waarvan wij eind januari 1993 besloten de in het begin van 1992 aan Full Color gedane toezegging voor een krediet alsnog in te trekken. Na een periode van bijna een jaar was nog niet aan alle voorwaarden die

²⁰ Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 2.2.3.

aan het krediet verbonden waren, voldaan. Bovendien bleek het blad inmiddels niet meer aan de in artikel 129 lid 2 sub d van de Mediawet gestelde eis te voldoen dat er sprake moet zijn van een maandelijkse verschijningsfrequentie. In 1992 was het blad in totaal slechts tweemaal verschenen.²¹

In vervolg op onze beslissing de toezegging in te trekken, diende Full Color hiertegen een bezwaarschrift bij ons in.

Behandeling bezwaarschrift

In het kader van de bezwaarschriftprocedure nodigden wij de directeur/hoofdredacteur van Full Color uit voor een hoorzitting. In deze hoorzitting bleek onder andere dat Full Color inmiddels een nieuw nummer van het blad in voorbereiding had. De kosten van dat nummer waren, na onze beslissing het krediet in te trekken, niet meer gedekt.

Beslissing op bezwaarschrift

Wij besloten het bezwaarschrift van Full Color ongegrond te verklaren.²² Naar onze mening gaven de bezwaren die Full Color in de procedure naar voren bracht geen aanleiding om het genomen intrekkingsbesluit niet te handhaven.

In het kader van het vertrouwensbeginsel meenden wij echter dat het, ondanks het ongegrond verklaren van het bezwaarschrift, niet onredelijk zou zijn indien het Bedrijfsfonds de kosten die gemaakt waren voor het laatste nummer van Full Color, zou vergoeden. Wij besloten in juli van het verslagjaar derhalve Full Color een financiële vergoeding van f 23.168,66 toe te kennen. Full Color liet ons hierop weten af te zien van de mogelijkheid in beroep te gaan tegen onze beslissing om het bezwaarschrift ongegrond te verklaren.

2.3.4. HP/De Tijd op Zondag

Inleiding

Zoals beschreven in paragraaf 2.2.3 van dit jaarverslag wezen wij in september 1992 een aanvraag van HP/De Tijd om subsidie voor HP/De Tijd op Zondag af. De door HP/De Tijd voor dit

²¹ Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 44 van donderdag 4 maart 1993.

²² Gepubliceerd in Staatscourant nr. 109 van 14 juni 1993.

project bij ons ingediende plannen boden naar ons inzicht geen uitzicht op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode, zoals de Mediawet vereist.

Bezwaarschrift

Begin oktober van het verslagjaar diende HP/De Tijd een bezwaarschrift bij ons in tegen bovengenoemd besluit. Bij de behandeling van dit bezwaarschrift schakelden wij voor advies in: de heren mr. J. van der Hoeven, oud-voorzitter van de afdeling Rechtspraak van de Raad van State, en prof. dr. L. Traas, hoogleraar aan de economische faculteit van de Vrije Universiteit van Amsterdam.

Tijdens de procedure hadden wij twee gesprekken met vertegenwoordigers van HP/De Tijd over het bezwaarschrift. Op ons verzoek werd bovendien veel aanvullende informatie verkregen over de inmiddels gestarte exploitatie van HP/De Tijd op Zondag, die wij ten tijde van de oorspronkelijke aanvraag nog niet in ons bezit hadden.

Beslissing

In de slotfase van de behandeling van het bezwaarschrift besloot HP/De Tijd begin 1993 te stoppen met de zondag-editie. Hierop lieten wij HP/De Tijd weten dat wij er, zonder tegenbericht, van uit zouden gaan dat wij het bezwaarschrift als ingetrokken konden beschouwen. HP/De Tijd schreef ons echter het bezwaarschrift te willen handhaven.

In vervolg hierop berichtten wij HP/De Tijd in mei van het verslagjaar dat wij tot ongegrondverklaring van het bezwaarschrift van HP/De Tijd op Zondag besloten hadden.²³

Deze ongegrondverklaring was een direct gevolg van het feit dat de exploitatie van HP/De Tijd op Zondag in maart 1993 was gestaakt. De Mediawet vereist namelijk dat voor individuele steunverlening ten behoeve van een persorgaan, de continuïteit van dat persorgaan in gevaar moet zijn. Nu HP/De Tijd op Zondag de exploitatie gestaakt had, kon er van een dergelijk gevaar geen sprake meer zijn. Wij overwogen verder dat de oorspronkelijke afwijzing van de aanvraag terecht was geschied in het licht van de gegevens die het bestuur op dat moment van HP/De Tijd op Zondag beschikbaar had gekregen.

²³ Deze beslissing is gepubliceerd in de Staatscourant van woensdag 26 mei 1993, nr. 97.

2.3.5. Stichting Redactie De Vrije

Bezwaarschrift

In paragraaf 2.2.4 van dit jaarverslag staat de voorgeschiedenis van het bezwaarschrift van Stichting Redactie De Vrije uitvoerig beschreven. Dit bezwaarschrift werd in juli 1993 bij ons ingediend en was gericht tegen onze afwijzing van een nieuwe aanvraag voor het maandblad De Vrije, die door de Stichting Redactie De Vrije bij ons was ingediend. In augustus 1993 stelden wij Stichting Redactie De Vrije in een hoorzitting in de gelegenheid het bezwaarschrift toe te lichten.

Beslissing

In deze bezwaarschriftprocedure kwamen echter geen feiten of omstandigheden aan het licht die ons aanleiding gaven terug te komen op onze eerder genomen beslissing om ten behoeve van de exploitatie van De Vrije geen aanvullende financiële steun te verstrekken. Wij waren derhalve van mening dat die beslissing op goede gronden was genomen. Op grond van deze conclusie deelden wij Stichting Redactie De Vrije in september van het verslagjaar mee dat wij het bezwaar van de stichting ongegrond verklaarden.²⁴

2.3.6. Reflector en Blikopener

Bezwaarschrift

De aanvraag en de beslissing die hebben geleid tot het bezwaarschrift van Uitgeverij Malmberg B.V. zijn beschreven in paragraaf 2.2.6. Nadat wij in november 1993 de aanvraag hadden afgewezen, werd dit bezwaarschrift in december 1993 bij ons ingediend. In het bezwaarschrift werd ingegaan op onze argumenten om de aanvraag af te wijzen. Begin januari stelden wij Malmberg in een hoorzitting in de gelegenheid het bezwaarschrift nader toe te lichten.

Beslissing

De bezwaren en argumenten die Malmberg inbracht tegen onze afwijzing achtten wij zodanig steekhoudend, dat wij besloten de

²⁴ Deze beslissing is gepubliceerd in de Staatscourant van 22 september 1993, nr. 181.

aanvraag alsnog toe te wijzen. Malmberg stelde namelijk onder andere dat de bladen Reflector en Blikopener wel degelijk voldoen aan het vereiste van artikel 129 lid 2 sub d van de Mediawet dat er sprake moet zijn van een regelmatige en ten minste maandelijkse verschijningsfrequentie. Voor deze bladen geldt daarbij echter niet een periode van een kalenderjaar, maar van een schooljaar. Dit heeft te maken met het feit dat het in de schoolvakanties en tentamenperiodes geen zin heeft de bladen uit te brengen, als dus Malmberg. Binnen het schooljaar verschijnen de bladen regelmatig en ten minste maandelijks. Malmberg overtuigde ons er verder van dat voor het voortbestaan van de beide bladen een bijdrage uit het Bedrijfsfonds noodzakelijk was. Aangezien het hier bladen voor jongeren betreft, zagen wij in steun voor deze bladen bovendien een goede mogelijkheid het lezen door jongeren van opiniebladen te stimuleren.

Eind maart 1994 berichtten wij Malmberg derhalve dat wij de aanvraag alsnog zouden toewijzen, in die zin dat wij voor beide bladen gezamenlijk een bijdrage toekenden van in totaal hoogstens f 250.000,-.²⁵ Wij baseerden ons besluit op artikel 130 lid 4 van de Mediawet. Dit artikel biedt ons de mogelijkheid financiële steun te verlenen ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan in de vorm van een uitkering.

2.4. Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen en reeds verstrekte kredieten

2.4.1. Inleiding

Bij steunverlening in de vorm van een krediet, treedt de Nationale Investeringsbank voor ons op als kredietbeheerder. Deze bank verstrekt de kredieten namens ons en voor onze rekening. De Nationale Investeringsbank brengt ook rapport aan ons uit over de financieel-economische stand van zaken bij de kredietnemers. Mede aan de hand van deze rapporten, beraden wij ons over eventueel te nemen stappen indien zich problemen voordoen.

In het verslagjaar vonden bij een zevental bladen die in eerdere jaren financiële steun van ons ontvingen, ontwikkelingen plaats

²⁵ Deze beschikking is gepubliceerd in Staatscourant nr. 69 van 11 april 1994.

die onze aandacht vroegen. Van deze bladen zijn HP/De Tijd op Zondag, Primeur, De Vrije en het Nederlands Dagblad reeds behandeld in eerdere paragrafen van dit jaarverslag, gezien het feit dat deze bladen afgelopen jaar ofwel opnieuw een steun-aanvraag, ofwel een bezwaarschrift tegen een afwijzende beschikking indienden. Voor de ontwikkelingen bij deze bladen wordt daarom verwezen naar paragraaf 2.2. 'Aanvragen' en paragraaf 2.3. 'Arob-beroep'. In deze paragraaf resteert alleen de bespreking van de ontwikkelingen bij Furore, het Katholiek Nieuwsblad en De GAYKrant.

2.4.2. Furore

Inleiding

Zoals wij in ons jaarverslag over 1992 reeds beschreven, deelden wij het maandblad Furore in januari 1993 mee dat wij besloten hadden het blad een uitkering van f 80.000,— ter beschikking te stellen.²⁶ Dit bedrag was bedoeld voor de uitvoering van een publiciteitscampagne waardoor de naamsbekendheid van Furore vergroot zou moeten worden en waardoor meer abonnees en adverteerders geworven zouden moeten worden. Tenslotte zou de losse verkoop door middel van de campagne gestimuleerd moeten worden.

Ons besluit tot steunverlening aan Furore was gestoeld op de artikelen 54 sub c en 57 van het Mediabesluit. Deze artikelen bieden ons de mogelijkheid financiële steun in de vorm van een uitkering te verstrekken ten behoeve van organisatie-onderzoek gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan. Naar onze mening kon het in de aanvraag weergegeven project voor 1993 worden aangemerkt als een organisatie-onderzoek in de zin van de genoemde artikelen 54 en 57 Mediabesluit. Met name de haalbaarheid van een rendabele exploitatie van Furore binnen een redelijke periode zou in het onderzoek getoetst worden.

²⁶ Zie hiervoor het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 2.2.9. De beslissing tot steunverlening is gepubliceerd in Staatscourant nr. 34 van 18 februari 1993.

Nieuwe ontwikkelingen

In oktober 1993 vernamen wij dat Furore besloten had de exploitatie van het blad (in ieder geval voorlopig) te staken. Gezien de voorwaarden die wij aan onze toezegging tot financiële steunverlening hadden verbonden, verzochten wij Furore vervolgens om een rapportage van de uitvoering van het bovengenoemde onderzoek. In maart 1994 ontvingen wij deze rapportage. Wij besloten begin april daarmee akkoord te gaan.

2.4.3. Katholiek Nieuwsblad

Inleiding

In 1985 verstrekten wij het Katholiek Nieuwsblad een lening van f 650.000,- voor een project dat binnen een periode van drie à vier jaar had moeten leiden tot een rendabele exploitatie.

In ons jaarverslag over 1990 vermeldde wij vervolgens dat wij in 1990 besloten een door het Katholiek Nieuwsblad aan ons voorgelegd verzoek om uitstel van betaling en aflossing in te willigen. Dit hield in dat de over de periode van 1 april 1988 tot 1 april 1992 verschuldigde rente achteraf zou worden kwijtgescholden, mits de kredietvoorwaarden strikt nagekomen zouden worden. Bovendien verleenden wij het Katholiek Nieuwsblad uitstel van betaling van aflossing van het krediet voor de periode van 31 oktober 1988 tot 31 oktober 1992.²⁷

Nieuwe ontwikkelingen

Begin 1993 hadden wij een gesprek met een delegatie van het Katholiek Nieuwsblad in het kader van het feit dat de periode van uitstel die in 1990 was verleend, inmiddels verstreken was. In vervolg op dit gesprek diende het Katholiek Nieuwsblad opnieuw een verzoek bij ons in om uitstel van betaling en aflossing van het krediet. Naar aanleiding van het gevoerde gesprek en van de aan ons overgelegde gegevens, besloten wij in juni van het verslagjaar wederom uitstel te verlenen.²⁸

Onze beslissing hield in dat de verschuldigde rente over de periode 1 april 1992 tot 1 januari 1994 achteraf zou worden

²⁷ Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1990, paragraaf 3.4.3.

²⁸ Deze beslissing is gepubliceerd in de Staatscourant van 9 juni 1993.

kwijtgescholden mits het Katholiek Nieuwsblad zal voldoen aan de kredietvoorwaarden, en dat uitstel werd verleend van het betalen van aflossingen tot 31 januari 1994.

Rond maart van het verslagjaar vernamen wij dat het Katholiek Nieuwsblad van plan zou zijn de verschijningsvorm en de verschijningsfrequentie van het blad aan te passen. Op een vraag om informatie hierover onzerzijds, bevestigde het Katholiek Nieuwsblad deze berichten. Het blad verschijnt per 1 januari 1994 één keer per week, op half kranteformaat, met een voorpagina in kleur.

2.4.4. De GAYKrant

Inleiding

In ons vorige jaarverslag vermeldde wij dat wij eind 1992 besloten een krediet van f 150.000,— ter beschikking te stellen aan B.V. De GAYKrant/Best Publishing Group ten behoeve van de exploitatie van de door deze B.V. uitgegeven De GAYKrant.²⁹ De GAYKrant is een sedert veertien jaar tweewekelijks verschijnend opinieblad voor homoseksuelen en lesbiennes.

Nieuwe ontwikkelingen

In februari 1994 besloten wij op verzoek van De GAYKrant tot aanpassing van de rentevoet van het krediet aan de rentestand van dat moment. Bovendien besloten wij de rente over de periode van de kredietverlening tot aan het moment dat rente en aflossing verschuldigd zou worden, kwijt te schelden. In de voorwaarden van de kredietovereenkomst was namelijk opgenomen dat dit zou gebeuren indien De GAYKrant zich aan alle aan het krediet verbonden voorwaarden zou hebben gehouden. Wij stelden vast dat dit inderdaad was gebeurd.

²⁹ Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 2.2.7.

Hoofdstuk 3. Bijdragen op aanvraag aan onderzoeksprojecten

3.1. Inleiding

De onderzoekstaak van het Bedrijfsfonds voor de Pers houdt in de eerste plaats in dat wij op grond van artikel 123 van de Mediawet onderzoek kunnen verrichten dan wel doen verrichten met betrekking tot het functioneren van de pers. In het Mediabesluit wordt het Bedrijfsfonds echter naast de hierboven genoemde onderzoekstaak, de bevoegdheid gegeven om aanvragen om financiering van onderzoek te behandelen. Dit betreft de mogelijkheid van financiële steun voor onderzoek dat in opdracht van derden wordt uitgevoerd. Twee onderzoeksvormen komen voor dergelijke steun met name in aanmerking, te weten:

- organisatie-onderzoek, gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan (artikel 54 sub c en 57 Mediabesluit);
en
- onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstaking als geheel, voorzover het onderzoek past in de doelstellingen van het Bedrijfsfonds (artikel 54 sub d en 58 Mediabesluit).

In het verslagjaar hebben wij vier aanvragen op dit terrein behandeld. De eerste aanvraag was afkomstig van de Nederlandse Dagblad Pers (NDP). Deze aanvraag was gericht op een subsidie ter financiering van de externe kosten die gemoeid waren met de ontwikkeling van de Code voor Dagbladconcentraties. De tweede aanvraag betrof een vervolg-aanvraag van SelDi B.V. in het kader van het in ons jaarverslag over 1991 reeds genoemde onderzoek naar de ontwikkeling van SelDi, een apparaat dat bedoeld is ter vereenvoudiging van de distributieproblemen in de dagbladpers. Een derde aanvraag kwam van het Centraal Bureau Courantenpubliciteit (Cebuco) ten behoeve van een onderzoek naar harmonisatie en standaardisatie van dagbladen als advertentiemediën. De vierde aanvraag tenslotte was afkomstig van de Vereniging Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) ten behoeve van een onderzoek naar de functie van nieuwsbladen. Behalve voor dit onderzoek vroeg en kreeg de NNP ook een bijdrage voor het opzetten van een organisatie die onder andere cursussen zal gaan organiseren. Deze laatste aanvraag was gericht op financiële steun voor gezamenlijke

projecten van persorganen (artikel 54 sub b en 56 van het Mediabesluit). Op grond van de laatstgenoemde mogelijkheid van steunverlening aan gezamenlijke projecten van persorganen kenden wij in het verslagjaar ook financiële steun toe voor een aanvraag die gericht was op onderzoek naar de positie van regionale dagbladen in de randstad en die werd ingediend door drie uitgevers van vier regionale randstedelijke dagbladen gezamenlijk.

3.2. Aanvragen

3.2.1. Vereniging De Nederlandse Dagblad Pers (NDP): financiering externe kosten voor de ontwikkeling van de Code voor Dagbladconcentraties

Aanvraag

In de tweede helft van 1992 verzocht de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) ons om subsidie voor de door de NDP gemaakte kosten voor een externe adviseur die was ingeschakeld bij de ontwikkeling van de Code voor Dagbladconcentraties. Deze Code zou een zelfregulering gaan bevatten voor de dagbladsector op het gebied van persfusies.³⁰ Wij lieten de NDP hierop weten dat wij eerst nadere informatie wilden hebben over de Code zelf, welke adviseurs bij de ontwikkeling van de Code betrokken zouden worden en wat de kosten zouden zijn die gemoeid waren met de inschakeling van die adviseurs.

In maart 1993 ontvingen wij de gevraagde aanvullende informatie van de NDP.

Beslissing

In mei 1993 lieten wij de NDP weten dat wij besloten hadden voor de inschakeling van externe deskundigen ten behoeve van de Code voor Dagbladconcentraties een subsidie toe te kennen van ten hoogste f 27.500,-.³¹ Wij baseerden onze beslissing op de artikelen 54 sub d en 58 van het Mediabesluit. In deze

³⁰ Zie voor nadere informatie betreffende deze Code voor Dagbladconcentraties paragraaf 4.2.2 van dit jaarverslag.

³¹ Deze beslissing is gepubliceerd in de Staatscourant van 26 mei 1993, nr. 97.

artikelen is de bevoegdheid van het Bedrijfsfonds geregeld subsidie te verlenen voor onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel, voorzover het onderzoek past in de doelstellingen van het Bedrijfsfonds.

Nieuwe aanvraag

In juli 1993 ontvingen wij een aanvraag van de NDP om aanvullende financiering voor de gemaakte externe kosten in het kader van de Code voor Dagbladconcentraties. De NDP diende deze aanvullende aanvraag in omdat de kosten van de externe advisering hoger waren uitgevallen doordat de minister van WVC de NDP had verzocht de Code op enkele plaatsen aan te passen.

Beslissing

In september 1993 deelden wij de NDP mee dat wij besloten hadden een aanvullende financiering te verstrekken van ten hoogste f 17.973,65.³² Wij baseerden deze beslissing evenals de eerste steunverlening ten behoeve van de Code, op de artikelen 54 sub d en 58 van het Mediabesluit.

3.2.2. SelDi B.V.: onderzoek ten behoeve van SelDi

Inleiding

In ons jaarverslag over 1991 vermeldde wij dat wij een krediet van f 300.000,— hadden verstrekt aan Adviesbureau voor Uitgevers Jan Ligthart B.V. en Ingenieursbureau SyScom B.V. ten behoeve van het project SelDi (Selectieve Distributie). De steun was bedoeld voor onderzoek naar de ontwikkeling van een geautomatiseerd systeem voor selectieve distributie van dagbladen. Het project stelde zich ten doel een bijdrage te leveren aan het oplossen van de groeiende distributieproblematiek in de dagbladsector.³³

Aanvraag

In oktober 1992 diende de voor de ontwikkeling van SelDi opgerichte SelDi B.V. bij ons een aanvraag in om aanvullende

³² Gepubliceerd in Staatscourant nr. 190 van 5 oktober 1993.

³³ Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1991, paragraaf 3.3.

financiering voor de ontwikkeling van SelDi. Het betrof hier in het bijzonder een aanvraag om verdere proefnemingen met SelDi uit te kunnen voeren.

Wij lieten ons bij deze aanvraag adviseren door twee instanties: KPMG Klynveld Accountants bracht ons advies uit over de wijze waarop het eerder door ons ten behoeve van SelDi verstrekte krediet was besteed en Bureau Berenschot adviseerde ons over de logistieke kant van het project.

Beslissing

In mei 1993 konden wij onze beslissing over de aanvraag van SelDi aan de aanvragers meedelen. Wij besloten het eerder verstrekte krediet met f 185.000,- te verhogen. Dit bedrag was uitsluitend bedoeld voor bepaalde proefnemingen met SelDi. Wij baseerden dit besluit, evenals het besluit tot kredietverlening aan SelDi in 1991, op de artikelen 54 sub d en 58 van het Media-besluit. Deze artikelen bieden het Bedrijfsfonds de mogelijkheid om financiële steun te verstrekken voor onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel, voorzover dergelijk onderzoek past in de doelstellingen van het fonds.

Het toegezegde bedrag is inmiddels geheel aan SelDi B.V. ter beschikking gesteld.

Nieuwe ontwikkelingen

In februari 1994 besloten wij op verzoek van de initiatiefnemers van het SelDi-project tot aanpassing van de rentevoet van het krediet aan de rentestand van dat moment. Bovendien besloten wij de rente over de periode van de kredietverlening tot aan het moment dat rente en aflossing verschuldigd zou worden, kwijt te schelden. In de voorwaarden van de kredietovereenkomst was namelijk opgenomen dat dit zou gebeuren indien de initiatiefnemers van SelDi zich aan alle aan het krediet verbonden voorwaarden zouden hebben gehouden. Wij stelden vast dat dit inderdaad was gebeurd.

3.2.3. Regionale dagbladen in de randstad

Aanvraag

In februari 1993 ontvingen wij een aanvraag voor een onderzoek naar de positie van regionale dagbladen in de randstad. Deze aanvraag werd bij ons ingediend door drie uitgeverijen

gezamenlijk, te weten Dagblad De Gooi- en Eemlander B.V., Dagbladuitgeverij Damiata B.V. en Sijthoff Pers B.V., de uitgevers van respectievelijk De Gooi- en Eemlander, het Haarlems en het Leidsch Dagblad en de Haagsche Courant. Het onderzoek zou worden uitgevoerd door het Instituut voor Strategische Kommunikatie bv te Amsterdam.

Beslissing

In juni lieten wij de drie aanvragers weten dat wij besloten hadden een subsidie toe te kennen van maximaal f 335.625,— ten behoeve van het onderzoek als geheel.³⁴ Deze bijdrage betrof maximaal 75% van de in de aanvraag genoemde onderzoekskosten.

Wij baseerden onze beslissing op de artikelen 54 sub b en 56 van het Mediabesluit. Deze artikelen bieden het Bedrijfsfonds de mogelijkheid steun te verlenen in de vorm van een uitkering, ten behoeve van gezamenlijke projecten van persorganen. Wij vonden dat het ingediende onderzoeksproject paste binnen de doelstellingen en de werkingssfeer van het fonds zoals die zijn geformuleerd in de artikelen 123 lid 1 en 129 van de Mediawet. Bij onze toezegging stelden wij onder andere als voorwaarde dat er na afronding van het onderzoek een substantieel en volledig rapport aan ons beschikbaar zou worden gesteld, dat de algemene conclusies zou bevatten die uit het onderzoek naar voren zouden zijn gekomen betreffende de positie van (regionale) dagbladen in de randstad.

Deze rapportage, getiteld 'Zichtbaar betrokken' ontvingen wij in november 1993.

Resultaten onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van proefabonnees, abonnees en opzeggers, die in groepen over de krant konden discussiëren. Daarnaast werden gesprekken tussen makers van de kranten georganiseerd.

De belangrijkste conclusie van de onderzoekers is dat de afkalving van de regionale dagbladen in de randstad niet in de eerste plaats geweten kan worden aan de druk van verschillende andere media, zoals verondersteld was, maar veeleer een gevolg is van de kwaliteit van de regionale dagbladen zelf. Bij een andere

³⁴ Deze beslissing werd gepubliceerd in Staatscourant nr. 107 van 10 juni 1993.

invulling zouden opzeggers en de jeugd niet echt verloren zijn voor deze dagbladen. De regionale dagbladen in de randstad zouden niet moeten proberen op de landelijke bladen te lijken, maar zich juist meer en beter moeten profileren op de berichtgeving in de eigen regio. De makers van die kranten zouden voor de consument zichtbaar (zowel in de krant als in de regio) aanwezig moeten zijn in het eigen gebied en meer betrokkenheid moeten uitstralen bij dat gebied. De onderzoekers zeggen tenslotte geconstateerd te hebben dat de makers van de kranten te veel op een eilandenrijk zitten, waar onvoldoende naar elkaar wordt geluisterd.

Begin 1994 besloten wij een symposium dat de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) gezamenlijk zouden organiseren naar aanleiding van het rapport 'Zichtbaar betrokken', te steunen. Wij stelden hiervoor een bedrag van f 11.750,- (f 10.000,- met BTW) beschikbaar.

3.2.4. Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco): onderzoek naar harmonisatie en standaardisatie van dagbladen als advertentiemedi

Aanvraag

In april 1993 diende het Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco) een aanvraag bij ons in om financiële steun voor een onderzoek dat erop gericht was na te gaan hoe de toegankelijkheid van dagbladen voor adverteerders kan worden verbeterd met behulp van standaardisatie en harmonisatie.

Beslissing

In mei van het verslagjaar lieten wij het Cebuco weten dat wij besloten hadden een subsidie te verstrekken voor het genoemde onderzoek.³⁵ De bijdrage die wij toezegden bedroeg maximaal 65% van de kosten van het onderzoek, maar in totaal in ieder geval niet meer dan f 263.250,-.

Wij baseerden deze subsidietoekenning op de artikelen 54 sub d en 58 van het Mediabesluit. In deze artikelen is de bevoegdheid

³⁵ Deze beslissing is gepubliceerd in de Staatscourant van 26 mei 1993, nr. 97.

van het Bedrijfsfonds geregeld subsidie te verlenen voor onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel, voorzover het onderzoek past in de doelstellingen van het fonds.

3.2.5. Vereniging Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP): bijdragen

- voor het opzetten van een organisatie-stichting voor ondermeer het geven van cursussen
- ten behoeve van onderzoek naar de functie van nieuwsbladen

Aanvraag

In november 1993 ontvingen wij een aanvraag om financiële steun van de Vereniging Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP). De NNP wilde een Stichting opzetten die cursussen voor onder andere nieuwsbladredacteuren zou gaan organiseren. Bovendien was de NNP van plan een onderzoek te laten uitvoeren naar de functie van nieuwsbladen.

Beslissing

In maart 1994 lieten wij de NNP weten dat wij hadden besloten tot een financiële bijdrage voor beide door de NNP voorgenomen projecten.³⁶ In de eerste plaats kenden wij een bedrag van in totaal maximaal f 150.000,— toe ten behoeve van de financiering van de aanloopfase van de Stichting Lokale Krant die cursussen zou gaan verzorgen. In de tweede plaats verstrekten wij een bijdrage in de vorm van een uitkering van ten hoogste f 200.000,— ten behoeve van het functie-onderzoek bij nieuwsbladen.

De beslissing een bijdrage te verstrekken voor de Stichting Lokale Krant baseerden wij op artikel 54, onderdeel b, van het Mediabesluit. Dit artikel biedt ons de mogelijkheid financiële steun in de vorm van een uitkering te verstrekken ten behoeve van gezamenlijke projecten van persorganen. De beslissing om bij te dragen aan het genoemde onderzoek was gestoeld op onderdeel d van artikel 54 van het Mediabesluit. Dit onderdeel stelt ons in staat financiële steun in de vorm van een uitkering te

³⁶ Deze beslissing is gepubliceerd in Staatscourant nr. 65 van 5 april 1994.

verlenen voor onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel, voorzover het onderzoek past in de doelstellingen van het fonds.

3.3. Ontwikkelingen naar aanleiding van eerdere beslissingen

3.3.1. Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco): onderzoek naar veranderingen in de functie van dagbladen

In ons jaarverslag over 1992 maakten wij melding van subsidie die wij hadden toegezegd aan het Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco) voor een onderzoek dat ten doel had een beter inzicht te verkrijgen in mogelijke veranderingen in de functie van dagbladen.³⁷ Een beter inzicht zou, naar de mening van het Cebuco, dagbladen kunnen helpen te bepalen welke richting ingeslagen zou moeten worden om de marktpositie van het desbetreffende blad te verbeteren.

Wij kenden het Cebuco een bedrag van in totaal maximaal f 89.250,- toe.

De werkelijke onderzoekskosten en produktiekosten van samenvattende rapporten, en daarmee de totale onderzoekskosten, betroffen echter een kleiner bedrag dan voorzien. In het verslagjaar keerden wij het Cebuco ten behoeve van het desbetreffende onderzoek derhalve een bedrag van in totaal f 73.500,- uit.

³⁷ Zie jaarverslag Bedrijfsfonds voor de Pers 1992, paragraaf 3.3.

Hoofdstuk 4. Mediabeleid

4.1. Inleiding

In een brief van 23 december 1992 legde de minister van WVC haar visie op het persbeleid van de komende jaren neer. In deze brief kwamen een aantal voor de pers, en dus voor het Bedrijfsfonds, belangrijke onderwerpen aan de orde, zoals de Compensatieregeling voor Dagbladen en de werkingssfeer van ons fonds.

Een gesprek met de leden van de Tweede Kamer over de in genoemde brief vastgelegde visie van de minister, liet echter op zich wachten. Dat was een gevolg van het feit dat men het persbeleid graag in zijn geheel wilde bespreken, mede in samenhang met de persfusieproblematiek. Dit was eerst mogelijk nadat de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers gereed was met het ontwerp van de Code voor Dagbladconcentraties, een code waarmee de dagbladbedrijven zelf persfusies zouden reguleren. Nadat de Code in de tweede helft van 1993 was ontworpen, vond het debat tussen de minister en de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur plaats op 1 november van het verslagjaar. De belangrijkste aspecten van de brief van de minister en de in het debat gevoerde discussie over de genoemde onderwerpen, zullen in dit hoofdstuk bij de desbetreffende onderwerpen worden besproken (toetsing van persfusies: paragraaf 4.2; werkingssfeer Bedrijfsfonds voor de Pers: paragraaf 4.4). Voor wat betreft de Compensatieregeling voor Dagbladen zij verwezen naar hoofdstuk I van het B-gedeelte van dit jaarverslag.

De minister bracht in juli 1993 een andere belangrijke notitie naar buiten. Deze notitie handelde over de toekomst van lokale en regionale media. De inhoud van deze notitie en de resultaten van een door ons in gang gezet onderzoek betreffende de gevolgen van de invoering van reclame bij lokale en regionale omroepen, zullen in paragraaf 4.3 worden besproken.

In ons jaarverslag over 1991 bespraken wij het beleidsessay 'Tussen krantebedrijf en mediaconcern' dat was voortgevloeid uit een oriëntatiereis in de Verenigde Staten en Japan die door een delegatie van ons bestuur was gemaakt om nieuwe ontwikkelingen in de persbedrijfstak te signaleren.³⁸ In het

³⁸ Zie voor deze bespreking het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1991, paragraaf 4.7.

verslagjaar werd besloten dit beleidsessay te actualiseren. Bij het schrijven van dit jaarverslag waren de voorbereidingen daartoe volop in gang gezet. In het volgende jaarverslag wordt hierop teruggekomen.

4.2. Toetsing van persfusies

4.2.1. Inleiding³⁹

Onze bemoeienis met de discussie over een mogelijke persfusie(controle)regeling kent reeds een lange geschiedenis. In maart 1988 verzocht de (toenmalige) minister van WVC ons voor het eerst een onderzoek te doen naar een dergelijke regeling. Daarna volgden een advies van de Mediaraad, vervolgadvisen van ons en van de Mediaraad, een advies van drie staatsrechtdeskundigen en een advies van de Sociaal-Economische Raad (SER). Al deze adviezen zijn eerder uitvoerig besproken in onze jaarverslagen over voorgaande jaren. Rond de jaarwisseling van 1991 en 1992 werd het voorstel voor een persfusieregeling besproken in het kabinet. Het kabinet besloot voorlopig geen wettelijke regeling voor persfusies tot stand te brengen. De oplossing zou veeleer gevonden moeten worden in zelfregulering door middel van het opstellen van een gedragscode door de uitgevers, aldus het kabinetsstandpunt. De minister van WVC en de staatssecretaris van Economische Zaken voerden in het voorjaar van 1992 voor het eerst met de dagbladuitgevers overleg over bovengenoemde gedragscode. Op 26 juni 1992 zond de minister van WVC een brief aan de Tweede Kamer waaruit bleek dat van overheidszijde een aantal punten was aangegeven dat in de gedragscode een plaats zou behoren te krijgen. Op 23 oktober 1992 volgde een tweede brief van de minister aan de Tweede Kamer over de persfusiezelfregulering. Hierin deelde de minister mee van de NDP op 14 september 1992 een brief te hebben ontvangen, met daarbij een ruwe schets voor een Code voor Dagbladconcentratie. Van overheidszijde waren vervolgens een aantal punten genoemd die nog nader uitgewerkt moesten worden.

³⁹ Zie voor uitgebreidere informatie over wat in deze inleiding wordt besproken, het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1992, paragraaf 4.2.

Deze nadere uitwerking en daarmee de definitieve versie van de Code voor Dagbladconcentraties, legde de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) op 8 juni 1993 aan de minister van WVC en de staatssecretaris van EZ voor.

4.2.2. Zelfregulering Vereniging De Nederlandse Dagblad Pers (NDP): Code voor Dagbladconcentraties

De door de NDP ontworpen overeenkomst voor zelfregulering komt erop neer, dat dagbladconcentraties die leiden tot een marktaandeel van eenderde of meer van de totale oplage van alle dagbladen in Nederland niet zijn toegestaan, indien en voor zolang daarvoor geen verklaring van geen bezwaar is afgegeven door een in te stellen onafhankelijke (Stichting) Commissie voor Dagbladconcentraties. Deze commissie zal een dergelijke verklaring slechts af kunnen geven, indien de aangemelde concentratie niet tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse dagbladenmarkt structureel en op significante wijze wordt belemmerd. Bij de beoordeling van de aangemelde concentratie moet de commissie rekening houden met een groot aantal criteria, waaronder de structuur van en de ontwikkelingen op de dagbladenmarkt in Nederland, alsmede de pluriformiteit en de keuzemogelijkheden op korte en middellange termijn voor de lezers op de dagbladenmarkt. In verband met de handhaafbaarheid van deze overeenkomst tussen alle Nederlandse dagbladuitgeverijen zal de Stichting Commissie voor Dagbladconcentraties het recht hebben en bevoegd zijn om op eigen naam het bepaalde in de overeenkomst te handhaven met alle rechtens toelaatbare middelen, het voeren van rechtsgedingen daaronder begrepen.

4.2.3. Nieuwe ontwikkelingen

Op 9 juni 1993 zond de minister van WVC een brief aan de leden van de Tweede Kamer waarbij zij de Code voor Dagbladconcentraties aan hen voorlegde. De minister schrijft in haar brief dat de NDP in de voorgestelde Code voor Dagbladconcentraties voldoende tegemoet is gekomen aan de van overheidszijde geformuleerde verlangens. Zij meent dan ook dat de Code 'aanvaard kan worden als een acceptabele vorm van zelfregulering'.

Begin september had een delegatie van ons bestuur, naar aanleiding van bovengenoemde brief van de minister, een

gesprek met een aantal leden van de Tweede-Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur. Ter voorbereiding op dit gesprek legden wij voor de kamerleden onze visie op de Code neer in een brief van 26 augustus 1993.⁴⁰ In deze brief stelden wij dat de Code, naar onze mening, een niet effectieve regeling is die verdere concentraties in de dagbladpers niet zal kunnen tegenhouden. Wij kwamen tot deze conclusie op grond van de volgende overwegingen:

- In de regeling ontbreken de directe sanctiemogelijkheden die nodig zijn voor een effectieve handhaving van de Code. De middelen tot handhaving van de Code die aan de Commissie zijn toegekend, inclusief het voeren van rechtsgedingen, kunnen noch fusies die, tegen de beslissing van de Commissie in, toch totstandkomen, tijdig tegenhouden, noch fusies die de Commissie achteraf als voldongen feit ter kennis komen, tijdig ongedaan maken.
- Een concentratie tot een marktaandeel van $\frac{1}{3}$ of meer leidt uit de aard der zaak tot beperking van de mededinging. De Commissie kan op basis van de voorgestelde Code niettemin een verklaring van geen bezwaar afgeven indien naar haar oordeel de overschrijding van de $\frac{1}{3}$ -grens niet structureel en niet op significante wijze tot belemmering leidt van een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse dagbladenmarkt. Dit zijn ruime beleidscriteria die een voorspelbare en onaantastbare rechtsbeslissing in de weg staan.
- In de voorgestelde Code is voorts vastgelegd dat de Commissie, bij de beoordeling van de aangemelde concentratie, met name rekening houdt met een reeks van maatstaven. Gelet op de inhoud van de afzonderlijke maatstaven wordt het voor de Commissie uit een oogpunt van bewijsvoering moeilijk, zo niet onmogelijk, om een verklaring van geen bezwaar te weigeren.

Op basis van deze argumenten pleitten wij alsnog voor de invoering van een wettelijke regeling waarin een absoluut verbod vervat zou zijn van elke fusie waardoor een uitgever van

⁴⁰ Deze brief van 26 augustus 1993, gericht aan de Vaste Commissie voor Welzijn en Cultuur van de Tweede Kamer, is indertijd niet gepubliceerd. De brief is daarom bij dit jaarverslag gevoegd als bijlage I.

dagbladen een marktaandeel zou verwerven van 33 $\frac{1}{3}$ % of meer. Na overweging van de discussies en adviezen van de afgelopen jaren over wat op het gebied van persfusies wettelijk geregeld kan worden, concludeerden wij dat beperking tot een absoluut verbod op fusies in de dagbladpers met een marktaandeel van 33 $\frac{1}{3}$ % of meer, naar ons oordeel de meest ondubbelzinnige en duidelijke bovengrens is.

Op 1 november 1993 vond het debat over het gehele persbeleid plaats tussen de minister van WVC en de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur naar aanleiding van de in het begin van dit hoofdstuk genoemde brief van de minister van WVC van 23 december 1992 en de inmiddels gereedgekomen Code. In dit debat bleek dat een meerderheid van de Kamer de minister in haar beleid zou volgen en derhalve zou instemmen met de Code voor Dagbladconcentraties. Ondanks forse kritiek op en twijfels aan de handhaafbaarheid van de Code van de meeste fracties, werd het alternatief van een wettelijke regeling voor toetsing van persfusies van de hand gewezen. De kamerleden lieten de minister echter wel beloven dat de Code over een aantal jaren, indien deze regeling inmiddels toegepast zou zijn, geëvalueerd zal worden en op effectiviteit zal worden getoetst. Bovendien werden als voorwaarden gesteld dat de regeling door de Europese Commissie goedgekeurd zou moeten worden en dat alle leden van de NDP de regeling zouden moeten ondertekenen. De Code is inmiddels, conform deze laatstgenoemde voorwaarde van de kamerleden, door alle NDP-leden ondertekend.

4.3. Lokale en regionale media

4.3.1. Inleiding

In ons jaarverslag over 1991 schreven wij uitvoerig over de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die reclame op lokale en regionale omroepen in principe mogelijk maakte per 9 september 1991.⁴¹ Een belangrijk aspect bij de mogelijkheid van reclame was, dat voorgeschreven was dat een overeenkomst gesloten moest worden tussen de lokale omroep en een als

⁴¹ Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1991, paragraaf 4.4.

zodanig door de desbetreffende gemeente erkende lokale of regionale uitgever. De in de AMvB vastgestelde regeling was van tijdelijke aard. De regeling zou in ieder geval voor de afloop ervan op 1 januari 1994 geëvalueerd moeten zijn.

Al deze ontwikkelingen waren voor ons in 1991 aanleiding geweest, zowel in het kader van onze adviserende functie als in het kader van onze onderzoeksfunctie, de Stichting Het Persinstituut een onderzoeksopdracht te verstrekken met betrekking tot de invoering van reclame op de lokale omroep. Dit onderzoek en de resultaten daarvan worden besproken in paragraaf 4.3.2.

Aangezien de reclameregeling voor lokale en regionale omroepen een tijdelijke was en deze regeling op 1 januari 1994 derhalve zou vervallen, werd verwacht dat de minister van WVC voor die datum zou komen met een notitie die zou handelen over de toekomst van de kleinschalige media. Deze notitie verscheen in juli van het verslagjaar. Op 15 november 1993 ging de minister met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur in debat over de door haar in de notitie geschetste toekomst voor kleinschalige media. Paragraaf 4.3.3 van dit jaarverslag gaat kort in op de notitie van de minister en het daarop volgende debat met de Kamer.

4.3.2. Rapportage Het Persinstituut: onderzoek naar invoering reclame bij lokale media

Onderzoeksopzet

Het doel van het onderzoek van Het Persinstituut was inzicht te verkrijgen in de verwachtingen en wensen van de verschillende partijen die bij de onderhandelingen over de invoering van reclame op de lokale omroep betrokken waren en een beschrijving te geven van de ontwikkelingen die zich in het nabije verleden feitelijk hadden voorgedaan.

In eerste instantie waren de verschillende overkoepelende belangenorganisaties op centraal niveau bij de onderhandelingen betrokken om de lijnen uit te zetten voor de eigen achterban. Daarnaast moesten onderhandelingen worden gevoerd in de gemeentes zelf tussen de aldaar direct betrokken partijen. Die onderhandelingen in de diverse gemeentes zouden niet alleen gaan over de verdeling van de opbrengst van reclamegelden, maar zouden naar verwachting ook gebruikt worden om andere

aspecten van de onderlinge verhouding van de betrokken media in kaart te brengen. Deze verwachtingen en wensen ten aanzien van toekomstige ontwikkelingen zouden mede bepalend zijn voor de feitelijke ontwikkeling van lokale medialandschappen in Nederland en daarmee zouden ze, met het oog op het tijdelijk karakter van de besproken regeling, van belang zijn voor het bepalen van beleidslijnen ten aanzien van de verschillende lokale media.

In het kader van het onderzoek interviewde het Persinstituut in de eerste plaats vertegenwoordigers van media (regionale dagbladen, nieuws- en huis-aan-huisbladen, kabelkranten, lokale en regionale omroepen) en media-organisaties over de gevoerde onderhandelingen. Daarnaast zijn, ter illustratie, in een twaalfstal (naar provincies gespreide) gemeentes bij de onderhandelingen betrokken personen ondervraagd over hun verwachtingen en wensen in dit kader. Bovendien is voor de studie literatuur-onderzoek verricht.

Resultaten onderzoek⁴²

De hoofdconclusie van de onderzoekers is dat van de doelstellingen die de wetgever heeft gehad met de invoering van reclame op de lokale en regionale omroep, in de praktijk tot dusver weinig terecht is gekomen.

De wetgever had met de tijdelijke regeling in de eerste plaats beoogd de pluriformiteit van de kleinschalige pers zoveel mogelijk te beschermen. Verder moest de regeling de diverse uitgevers de mogelijkheid bieden zich door middel van participatie in de publieke omroep multi-mediaal te ontwikkelen. Van een reële bescherming van de pluriformiteit van de kleinschalige pers lijkt in de huidige regeling echter amper sprake. Huis-aan-huisbladen en kabelkranten zijn in de regeling bij voorbaat al uitgesloten van participatie. Maar ook de positie van de (kleinere) nieuwsbladen is uiterst kwetsbaar: gaat het niet goed met het nieuwsblad, dan bestaat het gevaar van overname; gaat het echter te goed, dan bestaat dat gevaar evenzeer.

⁴² Deze rapportage is gepubliceerd in de reeks Studies voor het Bedrijfsfonds voor de Pers/S5. De titel van deze publikatie is 'Media in stad en streek; een inventariserende studie naar toekomstverwachtingen over de structuur van lokale en regionale medialandschappen in Nederland'. Het onderzoek is uitgevoerd door Coen van der Linden en Ed Hollander van de Stichting 'Het Persinstituut'/Vakgroep Communicatiewetenschap van de Katholieke Universiteit Nijmegen. Den Haag, 1993.

Maar ook van de andere doelstelling van de wetgever, te weten de uitgevers de mogelijkheid te bieden zich door middel van participatie aan de lokale en regionale omroep multimediaal te laten ontwikkelen, is weinig terechtgekomen. Van werkelijke participatie door de uitgevers is slechts in een enkel geval sprake; de rol van de uitgever beperkt zich veelal tot het ontvangen van een uitkering op basis van een afgesproken percentage van de opbrengsten uit reclame van de omroep, aldus de onderzoekers.

De onderzoekers concluderen verder dat het centrale en gemeenschappelijke element in de opvattingen en verwachtingen in de verschillende gemeentes is, dat de tijdelijke reclameregeling in de praktijk onwerkbaar is. Overeenkomsten tussen uitgevers en lokale omroepen komen niet of na lange tijd, en veelal na moeizame onderhandelingsprocessen tot stand. Verder worden het gedwongen karakter van de regeling, de verschillen in interpretatie en de (economische) ongelijkheid in onderhandelingsposities van de betrokken partijen, als grote nadelen van de regeling gezien.

Het rapport is vooral van belang door de gevarieerde informatie die wordt gegeven over de feitelijke situatie met betrekking tot lokale en regionale omroep, kabelkrant, huis-aan-huisbladen, nieuwsbladen en regionale dagbladen in Nederlandse gemeentes.

4.3.3. Notitie van de minister van WVC over lokale en regionale media

Op 15 juli 1993 stuurde de minister van WVC haar notitie over lokale en regionale omroep naar de leden van de Tweede Kamer. Uit deze notitie blijkt in de eerste plaats dat de minister de experimentele reclameregeling, die af zou lopen per 1 januari 1994, wil verlengen met een periode van twee jaar. Tot 1 januari 1996 zal dan reclame op lokale en regionale omroepen toegestaan zijn en zullen uitgevers blijven delen in de opbrengsten daarvan. Daarna zou volgens de notitie commerciële niet-landelijke omroep mogelijk moeten worden, waarbij uitgevers de mogelijkheid zal worden gegeven daarin te participeren. De notitie schetst verder hoe de toekomst voor de lokale en regionale (publieke) omroepen er naar de mening van de minister uit zou moeten zien.

Na ontvangst van de notitie besloten wij nog niet hierop te reageren, maar eerst de resultaten van de discussie van de minister met de Kamer over de notitie af te wachten. Daarbij namen wij in aanmerking dat wij onze eigen visie op de toekomst voor de lokale en regionale omroep, uiteraard in verband met het functioneren van de lokale en regionale pers, al eerder neergelegd hadden in een door ons aan de minister uitgebracht advies van 25 juni 1990.⁴³

In het op de notitie volgende debat tussen de minister van WVC en de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur, dat op 15 november 1993 werd gehouden, werd door verschillende fracties veel kritiek op de notitie van de minister geuit. Daarop zegde zij de kamerleden toe, met een aanvullende notitie over lokale en regionale omroepen te komen.

In verband met het belang van het toekomstige beleid op het gebied van lokale en regionale omroepen voor de toekomst van de kleinschalige pers en voor uitgevers die zouden willen participeren in de omroep, zullen wij de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend blijven volgen.

4.4. Werkingssfeer Bedrijfsfonds voor de Pers

4.4.1. Inleiding

In ons jaarverslag over 1990 vermeldde wij dat wij op 13 september 1990 een advies aan de minister van WVC uitbrachten over de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers. In dat advies pleitten wij voor een uitbreiding van de werkingssfeer naar nieuwe week- en maandbladen. Tot dusver is op grond van de Mediawet, behalve steunverlening aan reeds bestaande dag-, week- en maandbladen, steunverlening aan nieuwe persorganen alleen mogelijk in geval het nieuwe dagbladen betreft. Wij meenden dat uitbreiding van deze mogelijkheid naar bladen met een kleinere verschijningsfrequentie dan zesmaal per week, gewenst was.

De minister van WVC stelde in een, al eerder in dit hoofdstuk genoemde, brief van 23 december 1992 over het persbeleid, aan

⁴³ Zie voor de inhoud van dit advies het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1990, paragraaf 5.4, alsmede de 'Adviezen van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1990', R4.

⁴⁴ Zie het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1990, paragraaf 5.6.

de Tweede Kamer voor ons advies te volgen en de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds te verruimen in bovengenoemde zin.

4.4.2. Notitie van de minister van WVC over persbeleid

In de hierboven genoemde brief van december 1992 zette de minister het toekomstig overheidsbeleid jegens de pers uiteen. Zij stelde in deze brief onder andere voor om voor nieuwe week- en maandbladen (die voor het overige binnen de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds vallen) de mogelijkheid te openen een beroep te doen op het fonds. De minister schrijft, zich in een tweetal van de door ons genoemde argumenten goed te kunnen vinden:

- a. Uit het oogpunt van dynamiek in het persbeleid lijkt het wenselijk om steun aan nieuwe weekbladen en maandbladen mogelijk te maken. Met ons bestuur is ook de minister van oordeel dat de huidige beperktheid van de mogelijkheden van steunverlening aan nieuwe bladen het gevaar in zich draagt dat van het Bedrijfsfonds een louter conserverende werking op de pers uitgaat.
- b. Het is niet realistisch om te verwachten dat een nieuw persorgaan met de hoge verschijningsfrequentie van een dagblad van de ene dag op de andere op de markt kan worden gebracht. De aanloopkosten van nieuwe bladen die meteen als dagblad gaan verschijnen zijn relatief zeer hoog, zodat in steunaanvragen ten behoeve van dergelijke bladen naar verwachting ook zeer hoge steunbedragen zullen worden gevraagd, terwijl deze steunvorm een sterk risicodragend karakter heeft.

Ons voorstel om ook de omschrijving van de werkingssfeer in artikel 129 lid 2 sub b van de Mediawet enigszins aan te passen, zodat deze beter zou aansluiten op de door ons in de praktijk geconstateerde veranderingen, nam de minister echter niet over. Zij redeneerde dat de huidige omschrijving reeds een zodanige beleidsvrijheid aan het bestuur laat, dat langs die weg reeds voldoende mogelijkheden bestaan om op veranderingen in de markt van persorganen in te spelen. Bovendien meent zij dat de huidige omschrijving maximaal objectieve en objectiveerbare normen bevat, wat van belang is om subjectieve oordelen over de inhoud van persorganen te vermijden.

4.4.3. Nieuwe ontwikkelingen

In het al eerder in dit jaarverslag genoemde debat over het persbeleid dat de minister op 1 november 1993 voerde met de Vaste Kamercommissie voor Welzijn en Cultuur, bleek dat een ruime kamermeerderheid akkoord zou zijn met het voornemen van de minister om de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds uit te breiden naar nieuwe initiatieven van bestaande en van nieuw op te richten bladen. Om met deze uitgebreide werkingssfeer ook inderdaad te kunnen werken, is het wachten nu dus nog alleen op de wijziging van de Mediawet op dit gebied.

Een andere kwestie waar wij in het verslagjaar tegenaan liepen was de bepaling van de reikwijdte van het in de Mediawet gebruikte begrip 'persorgaan'. Met het ontstaan van nieuwe mediatypen, blijkt het in de Mediawet gemaakte onderscheid tussen persorganen en de audiovisuele media steeds moeilijker af te bakenen. Is een persorgaan alleen een op papier gedrukt medium of vallen onder dit begrip nog andere mediatypen? Een definitie van wat een 'persorgaan' is, is in ieder geval nergens in de Mediawet of elders expliciet gegeven. Wel kunnen uit de parlementaire geschiedenis een aantal uitspraken hierover worden afgeleid. Over deze kwestie beraden wij ons nog nader, mede in het licht van nieuwe technologische ontwikkelingen in de media.

Hoofdstuk 5. Financiële middelen

5.1. Inleiding

Voordat in dit hoofdstuk de jaarrekening van ons fonds over 1993 wordt gepresenteerd, geven wij eerst een overzicht van de bronnen van de financiële middelen van ons fonds en de wijze waarop wij over deze middelen beschikken.

Herkomst financiële middelen

De financiële middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn oorspronkelijk afkomstig uit de opbrengsten van de etherreclame. De eerste middelen verkregen wij in de vorm van dotaties in het kader van de etherreclame compensatie-uitkeringen die de pers ter beschikking werden gesteld in de periode 1967 tot en met 1973. Daarnaast ontvingen wij middelen uit de opbrengsten van een tijdelijke opslag van 5% op de tarieven van de etherreclame gedurende de jaren 1973 tot en met 1976.

In verband met de Compensatieregeling voor Dagbladen werden in de jaren 1983, 1985 en 1987 dotaties gedaan. In 1988 ontvingen wij eveneens een dotatie ten behoeve van de uitvoering van de in de vorige zin genoemde regeling, maar nu op grond van de op 1 januari van dat jaar in werking getreden Mediawet. Deze voor de Compensatieregeling ter beschikking gestelde middelen waren evenals voorheen afkomstig uit de opbrengsten van de etherreclame.

Naast deze dotaties uit het verleden hebben wij ook inkomsten uit rentebaten. Deze rentebaten worden voornamelijk ontvangen uit beleggingen en voor een klein deel uit kredieten, die wij in het kader van onze taken op het gebied van de individuele steunverlening kunnen verstrekken.

Financiële voeding sedert wijziging Mediawet in 1991

Sedert een wetwijziging in 1991 bepaalt de Mediawet dat de minister van WVC jaarlijks zal vaststellen welk percentage van de inkomsten uit reclameboodschappen van de Stichting Etherreclame en van de inkomsten van de commerciële omroepinstellingen die op grond van de wet toestemming hebben verkregen, jaarlijks wordt uitgekeerd ten behoeve van ons fonds. Dit percentage zal niet hoger dan 4% zijn.

In april 1991 liet de minister ons weten het percentage voor de jaren 1991 en 1992 op 0 te stellen. De minister stelde deze

mededeling op de overweging dat ons fonds vooralsnog over voldoende financiële middelen beschikte om zijn taak naar behoren te kunnen uitvoeren. In juli 1992 liet de minister ons weten voor 1993 het percentage op 0 te handhaven. In februari 1994 deelde de minister ons mede het voornemen te hebben ook voor 1994 het voedingspercentage op 0 te stellen. Meer nog dan bij hetgeen wij in een eerdere fase hierover reeds in de richting van de minister opmerkten⁴⁵, hebben wij thans de overtuiging dat het ten uitvoer brengen van dit voornemen tot gevolg zal hebben dat de ruimte die het Bedrijfsfonds heeft om tegemoet te komen aan de problemen op het gebied van de pluriformiteit van de pers, te klein wordt. Het voornemen van de minister voor onze financiële voeding in 1994 is des te meer bevreemdend, omdat de Tweede Kamer in november van het verslagjaar besloot in te stemmen met voorstellen van de minister, enerzijds met betrekking tot een verruiming van de mogelijkheden van het Bedrijfsfonds om steun te bieden voor nieuwe initiatieven op het gebied van de pers⁴⁶, en anderzijds ten aanzien van een verlenging van de werking van de Compensatieregeling voor Dagbladen met een periode van vier jaren⁴⁷. Ondermeer gezien deze besluiten van het parlement achten wij het noodzakelijk dat het niveau van de eigen middelen van het fonds voor het uitvoeren van zijn taken op een permanent niveau wordt gehouden. Zoals wij al eerder als onze mening te kennen gaven zal dat permanente niveau in de orde van grootte van ca. f 50 miljoen moeten zijn. Op grond van deze redenering is naar onze mening voor 1994 een dotatie van ten minste f 25 miljoen nodig. Gelet op het eerder genoemde besluit van de Tweede Kamer om de werking van de Compensatieregeling voor Dagbladen met vier jaar te verlengen, zullen ook in de komende jaren dotaties noodzakelijk blijken.

Financieel beheer

Als zelfstandig bestuursorgaan voert het Bedrijfsfonds zelfstandig het beheer over de financiële middelen, de uitgaven en de beleggingen, etc. Over de wijze waarop wij ons gedurende het

⁴⁵ Zie ondermeer ons jaarverslag over 1992, paragraaf 4.4.

⁴⁶ Zie paragraaf 4.4 van dit jaarverslag.

⁴⁷ Zie paragraaf 1.3 van dit jaarverslag.

verslagjaar van deze taak hebben gekweten, geven wij nadere gegevens in de hierna volgende balans, de staat van baten en lasten en de toelichting op beide. Ter vergelijking zijn de cijfers over 1992 bijgevoegd.

Op grond van artikel 126 van de Mediawet behoeven onze jaarlijkse begroting en onze jaarrekening goedkeuring van de minister van WVC. Voor onze begroting voor 1994 hebben wij deze ministeriële goedkeuring ontvangen. De jaarrekening over 1993 is inmiddels ter goedkeuring aan de minister van WVC voorgelegd.

Nationale Investeringsbank (NIB)

De NIB fungeert reeds lang als intermediair bij de financiële steunverlening uit het fonds bij kredietverstrekking aan afzonderlijke persorganen. De bank stelt in overleg met ons kredietoffertes op, waarin de vorm en de voorwaarden van de financiële steunverlening zijn vastgelegd. De hieruit voortvloeiende kredietovereenkomst wordt dan ook tussen het desbetreffende persorgaan en de NIB namens ons afgesloten. De bank beheert voor ons de verstrekte kredieten, administreert de ontvangsten van aflossingen en rentebedragen, controleert als eerste of kredietvoorwaarden worden nageleefd en signaleert een eventueel in gebreke blijven van kredietnemers in dit opzicht. Met betrekking tot deze zaken voeren wij regelmatig overleg met de NIB.

Tevens stelt de bank in bepaalde gevallen en op ons verzoek een financieel-economisch onderzoek in bij persorganen die bij ons een aanvraag om financiële steun hebben ingediend. Voor een dergelijk onderzoek kunnen wij ons echter ook tot andere deskundigen wenden.

5.2. Jaarrekening

BALANS

Activa	31 december 1993	31 december 1992
<i>(in guldens)</i>		
Inrichting en inventaris	P.M.	P.M.
Belegde middelen		
Leningen u/g	40.000.000	40.000.000
Vorderingen		
Uitstaande kredieten	3.390.781	3.189.289
Te vorderen interest	2.652.416	2.651.072
Vooruitbetaalde en te ontvangen bedragen	<u>82.078</u>	<u>97.049</u>
	6.125.275	5.937.410
Liquide middelen	<u>1.383.982</u>	<u>1.930.053</u>
	<u>47.509.257</u>	<u>47.867.463</u>

Passiva	31 december 1993	31 december 1992
<i>(in guldens)</i>		
Vermogen		
Vermogen begin boekjaar	29.463.381	30.887.769
Nadelig saldo boekjaar	<u>-321.292</u>	<u>-1.424.388</u>
	29.142.089	29.463.381
Voorzieningen		
Voorziening voor risico's kredietverlening	1.695.000	1.595.000
Voorziening uitvoering Compensatieregeling voor Dagbladen	<u>15.000.000</u>	<u>15.000.000</u>
	16.695.000	16.595.000
Kortlopende schulden		
Overige schulden en overlopende passiva	<u>1.672.168</u>	<u>1.809.082</u>
	<u>47.509.257</u>	<u>47.867.463</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	1993	1992
<i>(in guldens)</i>		
Baten		
Interestbaten minus -lasten		
Leningen u/g	2.650.000	3.274.489
Deposito's	221.814	14.587
Uitstaande kredieten	2.390	39.744
Leningen o/g	—	—923.696
Overige	4.638	4.680
	2.878.842	2.409.804
Lasten		
Steunverlening persorganen		
Compensatieregeling voor Dagbladen		
— Onderzoek t.b.v Compensatie-regeling voor Dagbladen	43.836	20.000
Individuele steunverlening		
— Subsidies	2.041.900	346.750
— Voorbereidings- en uitvoeringskosten	132.281	258.163
— Voorziening voor risico's kredietverlening	100.000	2.224.388
	2.274.181	2.829.301
Onderzoekskosten	99.453	169.819
Apparaatskosten		
Bestuurskosten	126.495	127.827
Personeelskosten	390.246	360.132
Bureaunkosten	181.072	219.457
Algemene kosten	84.851	107.656
	782.664	815.072
Nadelig saldo	<u>-321.292</u>	<u>-1.424.388</u>

Toelichting bij de jaarrekening 1993

Algemeen

Het Bedrijfsfonds voor de Pers is ingesteld op grond van artikel 123 van de Mediawet welke is ingegaan op 1 januari 1988. Het Fonds heeft rechts-persoonlijkheid. In artikel 149 is geregeld dat de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers is ontbonden en dat de rechten en verplichtingen van de Stichting op 1 januari 1988 zijn overgegaan op het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers is het bevorderen van de pluriformiteit van de pers voorzover die van belang is voor de informatie en opinievorming. Taken van het Bedrijfsfonds zijn onder andere het verlenen van financiële steun ten behoeve van persorganen, het verrichten dan wel doen verrichten van onderzoek met betrekking tot het functioneren van de pers en het desgevraagd of uit eigen beweging ter zake adviseren van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC).

De financiële steunverlening kan volgens de Mediawet en het Mediabesluit als volgt plaats vinden:

- als steun aan afzonderlijke persorganen in de vorm van kredieten en kredietfaciliteiten ten behoeve van een project gericht op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode;
- als steun aan afzonderlijke persorganen in de vorm van een uitkering ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan indien het project niet op doeltreffende wijze kan worden uitgevoerd met behulp van een krediet of kredietfaciliteit;
- als steun in de vorm van een uitkering ten behoeve van dagbladen, waarvan de exploitatie in het jaar waarover steun wordt verleend verlieslijdend is geweest als gevolg van hun oplage en verspreidingspositie, de zogenaamde Compensatieregeling voor Dagbladen;
- als steun in de vorm van een uitkering voor gezamenlijke projecten van persorganen, gericht op structurele verbetering van de exploitatiepositie van die persorganen binnen een redelijke termijn;
- als steun in de vorm van een uitkering ten behoeve van organisatie-onderzoek gericht op de structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan;
- als steun in de vorm van een uitkering voor onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel.

Sedert het inwerking treden van de Mediawet op 1 januari 1988 bepaalde de minister van WVC jaarlijks of bedragen aan het Bedrijfsfonds voor de Pers ter beschikking werden gesteld ten behoeve van de financiële steunverlening door het Fonds. Eind 1991 is de Mediawet op een aantal punten gewijzigd in het kader van de Wet Landelijke Commerciële Omroep. Een aanpassing van de wijze van financiële voeding van het Bedrijfsfonds maakte deel uit van deze wetswijziging.

Bepaald is dat de minister van WVC jaarlijks zal vaststellen welk percentage van de inkomsten van de Stichting Etherreclame en van de inkomsten van

commerciële omroepinstellingen, die op grond van de wet toestemming hebben gekregen als bedoeld in artikel 71b van de Mediawet, wordt uitgekeerd ten behoeve van het Fonds. De wet bepaalt verder dat dit percentage niet hoger zal zijn dan 4%.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft de minister van WVC bij verschillende gelegenheden ervan in kennis gesteld, dat naar zijn opvatting een jaarlijkse bijdrage van circa f 20 miljoen voor de uitvoering van de aan het Fonds bij wet opgedragen taken noodzakelijk wordt geacht. Voorts werd aangegeven, dat voor het optimaal functioneren van het Bedrijfsfonds om meerdere redenen een eigen-middelenniveau van circa f 50 miljoen wenselijk is.

Vanaf het jaar 1989 tot en met het jaar 1993 zijn voor het Bedrijfsfonds evenwel geen financiële middelen beschikbaar gekomen uit hoofde van de daartoe in de Mediawet getroffen regelingen, omdat naar het oordeel van de minister van WVC de financiële middelen, waarover het Fonds reeds beschikte, voldoende waren te achten voor de uitoefening van de functie van het Bedrijfsfonds in deze jaren. Inmiddels heeft de minister van WVC het bestuur van het Fonds laten weten, het voornemen te hebben ook voor 1994 het voedingspercentage op 0 te stellen.

Eind november 1993 discussieerde de minister naar aanleiding van haar notitie van 23 december 1992 met de Vaste Commissie voor Welzijn en Cultuur van de Tweede Kamer over het persbeleid van de regering. In deze discussie kwam vast te staan dat de Kamer het pleidooi van de minister voor de tijdelijkheid van de Compensatieregeling ondersteunde. Reagerend op een verzoek van de Kamer sprak de minister de bereidheid uit na te gaan of er ten aanzien van die principiële tijdelijkheid een hardheidsbepaling zou kunnen worden ingevoerd. De Kamer stemde verder in met de voorstellen van de minister om de Compensatieregeling voor Dagbladen, waarvan de werking in een eerdere fase in afwachting van politieke besluitvorming was opgeschort, met een periode van vier jaar te verlengen. Per brief heeft de minister het Bedrijfsfonds inmiddels laten weten voornemens te zijn zo spoedig mogelijk een algemene maatregel van bestuur te ontwerpen, die een ononderbroken uitvoering van de Compensatieregeling gedurende vier achtereenvolgende jaren mogelijk maakt, waarbij ondermeer toelatingscriteria van jaar tot jaar door het Bedrijfsfonds kunnen worden vastgesteld. De Kamer besloot verder dat na de periode van vier jaar de werking van de steunmaatregelen van het Bedrijfsfonds zal worden geëvalueerd.

In de eerder genoemde notitie van 23 december 1992 heeft de minister voorstellen gedaan ten aanzien van een verruiming van de mogelijkheden van het Fonds op het gebied van steun aan nieuwe initiatieven. In deze brief zei de minister voorts voorstander te zijn van een verdere overdracht van bepaalde bevoegdheden aan het Bedrijfsfonds. Beide voorstellen zouden moeten leiden tot wijziging van de Mediawet. In de bespreking van eind november 1993 besloot de Tweede Kamer in te gaan op de voorstellen van de minister. De minister heeft het Fonds laten weten dat een voorstel tot wijziging op de genoemde punten van de Mediawet in 1994 ter advisering zal worden voorgelegd aan de Raad van State.

In de discussie met de Kamer bleek verder dat deze instemde met het kabinetsbesluit af te zien van een wettelijke regeling voor de controle van persfusies. Aanleiding voor het kabinetsbesluit was het feit dat de dagbladsector, op uitnodiging van het kabinet, in bleek te zijn geslaagd een systeem van zelfregulering ten aanzien van persfusies te ontwerpen. Dit systeem van zelfregulering – de Code voor Dagbladconcentraties – is inmiddels door alle Nederlandse dagbladondernemingen getekend.

Op grond van de hiervoor toegelichte politieke besluitvorming is de in het verleden gevormde Voorziening uitvoering Compensatieregeling voor Dagbladen ongewijzigd gehandhaafd.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De activa en passiva zijn opgenomen voor de nominale waarde tenzij anders is vermeld. Ten laste van de Staat van Baten en Lasten worden voorzieningen gevormd voor te verrichten uitkeringen met betrekking tot de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Voor de ten laste van het boekjaar gebrachte uitkeringen wordt een overeenkomstig bedrag onttrokken aan de voorziening.

Uitkeringen aan persorganen uit hoofde van de steunverlening, die niet het karakter hebben van een kredietverlening, worden als last verantwoord in het verslagjaar waarin door het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers een besluit tot uitkering is genomen.

Op grond van de Mediawet kan individuele financiële steunverlening in de vorm van kredieten en kredietfaciliteiten aan persorganen onder andere plaatsvinden, indien de continuïteit van een persorgaan in gevaar is en de noodzakelijke steun niet op andere wijze kan worden verkregen. Gezien de omvang van de kredietverlening en gelet op de bijzondere risico's die voor het Bedrijfsfonds voor de Pers uit de wettelijke taak voortvloeien, is met ingang van het boekjaar 1991 het vormen van een voorziening noodzakelijk geacht. Deze "Voorziening voor risico's kredietverlening" wordt vanaf 1992 in de balans opgenomen onder het hoofd Voorzieningen.

De voorziening voor risico's kredietverlening bedraagt in principe 50% van het op de jaarultimo uitstaande kredietbedrag. De dotaties aan deze voorziening worden in de Staat van Baten en Lasten verantwoord onder het hoofd "Voorziening voor risico's kredietverlening". Afboekingen van verstrekte kredieten, onder andere in geval van kwijtschelding, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Bij de kredietverlening aan persorganen is in het algemeen overeengekomen dat er in principe rente over het verstrekte krediet moet worden voldaan. In sommige gevallen wordt gelijktijdig bepaald dat indien overigens aan de voorwaarden van het krediet wordt voldaan, de rente geheel of gedeeltelijk zal worden kwijtescholden. Om deze reden worden rentebaten uit dezen hoofde eerst na ontvangst in de jaarrekening verwerkt.

De overige lasten en baten worden verantwoord in het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

BALANS

Inrichting en inventaris

Aanschaffingen worden in het jaar van aanschaf volledig afgeschreven.

In 1993 is in verband hiermee f 6.104 (1992: f 39.180) als kosten verantwoord onder bureaunkosten.

Belegde middelen

Lening u/g

Dit betreft de volgende verstrekte onderhandse geldlening:

	<u>31-12-1993</u>	<u>31-12-1992</u>
(in guldens)		
– 6,625% Staat der Nederlanden, looptijd 2 januari 1989 tot 2 januari 2002	<u>40.000.000</u>	<u>40.000.000</u>

Het aan de Staat der Nederlanden geleende bedrag bestaat uit vier leningen van f 10.000.000 elk.

Vorderingen

Uitstaande kredieten

	<u>1993</u>	<u>1992</u>
(in guldens)		
Stand 1 januari	3.189.289	6.715.781
Bij: verstrekte nieuwe kredieten	185.000	1.050.000
Af: ontvangen aflossingen	–	–426.104
Bij: correctie voorgaand jaar	16.492	–
Af: afgeboekt ten laste van de voorziening voor risico's kredietverlening	<u>–</u>	<u>–4.150.388</u>
Stand 31 december	<u>3.390.781</u>	<u>3.189.289</u>

Te vorderen interest

	<u>31-12-1993</u>	<u>31-12-1992</u>
(in guldens)		
Leningen u/g	2.642.740	2.642.740
Deposito's	3.752	4.592
Overige	<u>5.924</u>	<u>3.740</u>
	<u>2.652.416</u>	<u>2.651.072</u>

	<u>31-12-1993</u>	<u>31-12-1992</u>
(in guldens)		
Liquide middelen	<u>1.383.982</u>	<u>1.930.053</u>

Hierin is begrepen:

- een deposito ad f 1.000.000 verstrekt aan de FGH Bank te Utrecht, met een looptijd van 13 december 1993 tot 3 januari 1994. De rente is 5,65%.
- een deposito ad f 380.000 verstrekt aan de Kas Associatie te Amsterdam, met een looptijd van 16 december 1993 tot 14 januari 1994. De rente is 5,375%.

Voorzieningen

Voorziening voor risico's kredietverlening

	<u>1993</u>	<u>1992</u>
(in guldens)		
Stand 1 januari	1.595.000	3.521.000
Bij: toevoeging ten laste van het resultaat	100.000	2.224.388
Af: afgeboekte kredieten	–	–4.150.388
Stand 31 december 1992	<u>1.695.000</u>	<u>1.595.000</u>

Voorziening uitvoering Compensatieregeling voor Dagbladen

Betreft de voorzieningen voor de te verrichten uitkeringen met betrekking tot de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen.

Gedurende het boekjaar worden, indien nodig, de voor de uitvoering van de regelingen begrote bedragen ten laste van de staat van baten en lasten gedoteerd aan de voorziening.

Onttrekkingen aan de voorziening vinden plaats bij door het bestuur van het Bedrijfsfonds genomen besluiten tot uitkering aan dagbladen.

Het saldo ultimo 1993 bedraagt ongewijzigd f 15,0 miljoen.

Kortlopende schulden

Overige schulden en overlopende passiva

	<u>31-12-1993</u>	<u>31-12-1992</u>
(in guldens)		
Uitkeringen uit hoofde van individuele steunverlening	1.276.224	1.274.250
Vorbereidings- en uitvoeringskosten Compensatieregeling voor Dagbladen	200.000	200.000
Onderzoek t.b.v. Compensatieregeling voor Dagbladen	—	20.955
Vorbereidings- en uitvoeringskosten inzake individuele steunverlening	30.999	128.217
Salarissen en sociale lasten	19.051	—
Onderzoekskosten	55.432	95.821
Overige	<u>90.462</u>	<u>89.839</u>
	<u>1.672.168</u>	<u>1.809.082</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Steunverlening persorganen

Compensatieregeling voor Dagbladen

De Compensatieregeling voor Dagbladen is in 1983 voor een periode van vijf jaren in werking getreden. Besloten is de regeling betrekking te laten hebben op de jaren 1981, 1982, 1983, 1985 en 1986. Daarna besloot de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur de regeling ook toe te passen over 1989. Het totaal van de uitkeringen voor elk van de genoemde jaren is daarbij vastgesteld op circa f 15.000.000.

Overigens wordt verwezen naar de toelichting opgenomen onder het hoofd "Algemeen".

De specificatie per jaar van de uit dezen hoofde aan persorganen gedane uitkeringen over de jaren tot en met 1993 is als volgt:

(in guldens)

- 1981	15.000.000
- 1982	15.000.000
- 1983	14.211.765
- 1985	15.785.250
- 1986	15.000.000
- 1989	15.000.000
	<u>89.997.015</u>

(in guldens)

Onderzoek ten behoeve van
Compensatieregeling voor Dagbladen:

- Economisch Instituut Tilburg, project "De Compensatieregeling voor Dagbladen in Perspectief"	<u>43.836</u>	<u>20.000</u>
	<u>43.836</u>	<u>20.000</u>

Individuele steunverlening

Subsidies

(in guldens)

	<u>1993</u>	<u>1992</u>
<i>Financiële steun ten behoeve van persorganen:</i>		
– Nederlands Dagblad/Gereformeerd Gezinsblad B.V. ten behoeve van de reorganisatie van de exploitatie van het Nederlands Dagblad	680.000	–
– Stichting Hervormd Nederland/Oecumenische Pers ten behoeve van de financiering van een eenmalige reorganisatie van HN Magazine	330.000	–
– Bijeen Derde Wereld Informatiehuis ten behoeve van organisatieonderzoek Bijeen	52.217	–
– Provinciale Persvereniging voor Friesland ten behoeve van organisatieonderzoek bij Friesch Dagblad	46.334	–
– Wegener N.V., uitkering ten behoeve van een marktonderzoek voor de Twentsche Courant	-250	62.500
– Uitkering ten behoeve van reorganisatie-onderzoek bij het maandblad Furore	–	80.000
	<u>1.108.301</u>	<u>142.500</u>
<i>Financiële steun ten behoeve van onderzoek in opdracht van derden:</i>		
– Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco) ten behoeve van onderzoek harmonisatie en standaardisatie van advertenties in de dagbladpers	263.250	–
– Nederlandse Nieuwsbladpers ten behoeve van Organisatie Stichting Lokale Krant en onderzoek functie lokale kranten	305.000	–
– Dagbladuitgeverij Damiata B.V., De Gooi-en Eemlander B.V. en Sijthoff Pers B.V. ten behoeve van onderzoek positie regionale dagbladen in de randstad	335.625	–
– Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit (Cebuco) ten behoeve van onderzoek wat ten doel heeft een beter inzicht te krijgen in mogelijke veranderingen in de functie van dagbladen	-15.750	89.250
– Project "Uitwerking code voor dagbladconcentraties"	45.474	–
– Vereniging De Nederlandse Dagbladpers ten behoeve van de collectieve campagne "De Dagbladbezorger"	–	115.000
	<u>933.599</u>	<u>204.250</u>
	<u>2.041.900</u>	<u>346.750</u>

Vorbereidings- en uitvoeringskosten

	<u>1993</u>	<u>1992</u>
(in guldens)		
– Onderzoekskosten individuele steunverlening	57.341	120.378
– Beheerskosten uitstaande kredieten	<u>74.940</u>	<u>137.785</u>
	<u>132.281</u>	<u>258.163</u>

Voorziening voor risico's kredietverlening:

Verwezen wordt naar de toelichting onder het hoofd "Voorziening voor risico's kredietverlening" op bladzijde 67.

Onderzoekskosten

	<u>1993</u>	<u>1992</u>
(in guldens)		
– Beleidsessay U.S.A.	43.004	–
– Project "Media in stad en streek"	35.817	–
– Diverse onderzoekskosten	20.632	32.418
– Project "Ontwikkeling computergestuurd informatiesysteem" fase 2	–	110.000
– Onderzoek "Evaluatie Bedrijfsfonds voor de Pers"	–	15.513
– Project "Bedrijfseconomische implicaties van fusies in de Nederlandse dagbladpers"	–	9.950
– Project en publikatie van "Tussen krantebedrijf en mediaconcern"	<u>–</u>	<u>1.938</u>
	<u>99.453</u>	<u>169.819</u>

5.3. Accountantsverklaring

Wij hebben de jaarrekening 1993 van het Bedrijfsfonds voor de Pers te Den Haag gecontroleerd. Dit onderzoek is verricht in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlegrondslagen.

Op grond van dit onderzoek zijn wij van oordeel dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het Fonds op 31 december 1993 en van het resultaat over 1993.

Den Haag, 25 april 1994.

KPMG Klynveld

Bijlage I

Vaste Commissie voor Welzijn en
Cultuur van de Tweede Kamer,
Postbus 20018,
2500 EA Den Haag

26 augustus 1993
7041

—

persbeleid.

Geachte commissie,

Ingevolge uw verzoek sturen wij u hierbij ter voorbereiding van het gesprek op 2 september aanstaande een aantal overwegingen van ons bestuur over de persfusieregeling, de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers en de Compensatieregeling voor Dagbladen.

A. Persfusieregeling

Het kabinet heeft, na bestudering van de diverse uitgebrachte adviezen op dit gebied, gezocht naar mogelijkheden om een terughoudende opstelling van de overheid te combineren met 'een regeling die voldoende pluriformiteit op de dagbladmarkt waarborgt'.⁴⁸ De oplossing van dit dilemma zag het kabinet in zelfregulering door middel van het opstellen van een gedragscode door de uitgevers. Bij brief van 9 juni 1993 hebben de minister van WVC en de staatssecretaris van Economische Zaken de Tweede Kamer doen weten, van mening te zijn dat het door de NDP ontwikkelde voorstel voor een Code voor Dagbladconcentraties 'aanvaard kan worden als een acceptabele vorm van zelfregulering'.

Wij stellen hier het volgende tegenover.

Voorgestelde Code niet effectief

De thans door de NDP voorgestelde Code voor Dagbladconcentraties bevat een verbod op die dagbladconcentraties die leiden tot een marktaandeel van eenderde of meer van de totale oplage van de dagbladmarkt in Nederland, *tenzij* een verklaring van geen bezwaar is verleend door een in te stellen Commissie voor Dagbladconcentraties.

⁴⁸ Brief minister van WVC aan voorzitter Tweede Kamer d.d. 11 februari 1992.

Gegeven het feit dat het kabinet een regeling beoogt die voldoende pluriformiteit op de dagbladmarkt waarborgt, achten wij de voorgestelde Code een krachteloze, niet effectieve regeling die verdere concentraties in de dagbladpers niet zal kunnen tegenhouden. Tot deze conclusie zijn wij gekomen op grond van de volgende overwegingen:

- In de regeling ontbreken de directe sanctiemogelijkheden die nodig zijn voor een effectieve handhaving van de Code. De middelen tot handhaving van de Code die aan de Commissie zijn toegekend, inclusief het voeren van rechtsgedingen, kunnen noch fusies die, tegen de beslissing van de Commissie in, toch totstandkomen, tijdig tegenhouden, noch fusies die de Commissie achteraf als voldongen feit ter kennis komen, tijdig ongedaan maken.
- Een concentratie tot een marktaandeel van $\frac{1}{3}$ of meer leidt uit de aard der zaak tot beperking van de mededinging. De Commissie kan op basis van de voorgestelde Code niettemin een verklaring van geen bezwaar afgeven indien naar haar oordeel de overschrijding van de $\frac{1}{3}$ -grens niet structureel en niet op significante wijze tot belemmering leidt van een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse dagbladenmarkt. Dit zijn ruime beleidscriteria die een voorspelbare en onaantastbare rechtsbeslissing in de weg staan.
- In de voorgestelde Code is voorts vastgelegd dat de Commissie, bij de beoordeling van de aangemelde concentratie, met name rekening houdt met een reeks van maatstaven. Gelet op de inhoud van de afzonderlijke maatstaven wordt het voor de Commissie uit een oogpunt van bewijsvoering moeilijk, zo niet onmogelijk, om een verklaring van geen bezwaar te weigeren.

Wettelijke regeling heeft voorkeur

Wij zijn van mening dat de door het kabinet gezochte mogelijkheid om een terughoudende opstelling van de overheid te combineren met een regeling die voldoende pluriformiteit op de dagbladmarkt waarborgt, echter wel op een andere manier bereikt kan worden. Naar onze mening is de oplossing gelegen in een heldere wettelijke regeling die voorziet in een absoluut verbod van elke fusie waardoor een uitgever van dagbladen een marktaandeel zou verwerven van $33\frac{1}{3}\%$ of meer. Een dergelijke wettelijke regeling valt verre te verkiezen boven de thans voorgestelde, naar ons oordeel ineffectieve Code. Bij fusies die deze absolute grens te boven gaan, kunnen de gevaren voor de concurrentie en dus voor persverscheidenheid te groot worden. Die gevaren rechtvaardigen de introductie van deze grens. Deze hadden wij ook in ons advies 'Toetsing van persfusies' van 14 december 1988 aanbevolen, naast een mogelijkheid van toetsing van fusies die tot marktaandelen zouden leiden van 20% of meer. Na overweging van de discussies en adviezen van de afgelopen jaren over wat op het gebied van persfusies wettelijk geregeld kan worden, is beperking tot een absoluut verbod op fusies in de dagbladpers met een marktaandeel van $33\frac{1}{3}\%$ of meer, naar ons huidige oordeel de meest ondubbelzinnige en duidelijke bovengrens. Noch uit het oogpunt van Europese regelgeving noch gelet op

grondrechtelijke aspecten zijn er doorslaggevende bezwaren tegen een dergelijke absolute grens.

Openbaarheid van belangen

Wij blijven ook van oordeel, dat in een persfusieregeling ook een verplichting tot openbaarheid dient te worden opgenomen, namelijk van eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen, financieel-economische belangen (van 20% of meer) en uitbreiding van deze belangen in dagbladondernemingen. Deze openbaarheidsverplichting achten wij gerechtvaardigd op basis van de functie van de pers voor onze samenleving. De pers vervult in onze samenleving een essentiële functie bij het realiseren van het openbaarheidsbeginsel en daarmee van het recht op informatie. Met het oog daarop blijven wij van mening dat ook de eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen van en financieel-economische belangen in de 'openbaarmakers' openbaar dienen te zijn. Een dergelijke verplichting levert eveneens uit het oogpunt van Europese regelgeving geen enkel bezwaar op.

B. Werkingssfeer Bedrijfsfonds voor de Pers

Naar een meer stimulerend en vernieuwend persbeleid

Wij onderschrijven de opvatting van de minister in haar notitie, dat een zorgfunctie van de overheid voor persverscheidenheid nog steeds noodzakelijk is, gezien de betekenis van het gedrukte woord voor onze samenleving en in het bijzonder voor de politieke meningsvorming. De doelstelling van het beleid blijft het beschermen en stimuleren van de verscheidenheid in de pers, voorzover die van belang is voor de informatie en opinievorming van het publiek.

De uitvoering van het persbeleid blijft opgedragen aan een onafhankelijk orgaan (Bedrijfsfonds), teneinde overheidsinvloed op de inhoud van de pers uit te sluiten, aldus de minister.

De minister spreekt zich in haar notitie naar ons oordeel terecht ook uit voor accentverlegging in het beleid, nl. van steun aan bestaande bladen naar steun ten behoeve van nieuwe, levensvatbare initiatieven. In eerdere adviezen onzerzijds hebben we er ook op gewezen dat, gegeven de huidige overvloed aan media, het accent in het beleid dient te worden omgebogen van een voornamelijk mediabehoudend persbeleid (steunverlening, verliescompensatie) naar een meer stimulerend en vernieuwend persbeleid, dat wil zeggen een persbeleid vooral gericht op produktvernieuwing in de vormgeving en distributie van persorganen en op produkt-marktdiversificatie van pers-ondernemingen, met name in de richting van nieuwe media en van omroep. In ons evaluatie-advies van 20 maart 1992 hebben we erop geattendeerd dat er veel technologische mogelijkheden beschikbaar zijn gekomen ('technology push'), maar dat het moeilijk blijkt te zijn deze technologische mogelijkheden produkt-marktstrategisch te verwerken tot nieuw ondernemingsbeleid ('business pull'). Daarom concludeerden wij in genoemd advies, dat een overheidsbeleid dat op de dynamiek van de samenleving wenst in te spelen, behalve op conservering, ook gericht moeten worden op het stimuleren van nieuwe en innoverende ontwikkelingen in het perslandschap. Dientengevolge

zou voor de compensatieregeling een geringer deel van het totale aan persorganen te besteden budget van het Bedrijfsfonds beschikbaar moet worden gesteld, zulks ten gunste van de mogelijkheid van steunverlening aan nieuwe initiatieven van bestaande bladen en aan nieuwe bladen.

C. De Compensatieregeling voor Dagbladen

Permanente of tijdelijke compensatieregeling voor dagbladen

De minister wil de compensatieregeling alleen op tijdelijke basis voortzetten, waarbij uitkeringen per blad uitsluitend kunnen plaatsvinden op basis van een ondernemingsplan gericht op een ten minste kostendekkende exploitatie binnen een tijdvak van maximaal vier jaar. De looptijd van de regeling (en van de overige steunregelingen van het Bedrijfsfonds) zou maximaal vier jaar dienen te bedragen. Na de eerste drie jaar wordt de werking van de regelingen geëvalueerd.

Daartegenover wijzen wij op het volgende.

Elke krant heeft zijn eigen karakter en daardoor zijn eigen markt en heeft maar ten dele een gemeenschappelijke markt. Zo zijn er landelijke, regionale, ochtend- en avondbladen, maar ook binnen deze categorieën verschillen de bladen aanzienlijk. Deze produktdifferentiatie wordt in de samenleving als wenselijk ervaren. Het is immers de pluriformiteit die maatschappelijk en politiek van betekenis wordt geacht.

Hoge en lage oplagen en verspreidingsdichtheden zijn zeker niet per definitie het gevolg van onjuiste ondernemingsbeslissingen in het verleden. Oplagen en verspreidingsdichtheden hangen samen met het eigen karakter van de bladen en dus met de maatschappelijke pluriformiteit die landelijk en regionaal ongelijk verdeeld is.

De keuze die uitgever en redactie voor het karakter van een blad maken (neergelegd in het redactiestatuut) leidt tot mogelijkheden en beperkingen in de exploitatie van het blad. Een regionaal blad heeft de mogelijkheid zich specifiek op een regio te richten, maar heeft tegelijkertijd beperkingen in de groei van de oplage. De gevolgen van de keuze die is gemaakt met betrekking tot het karakter van een blad, werken door in vele onderdelen van de exploitatie van het blad, zowel aan de opbrengstenkant als aan de kostenkant. Uiteraard heeft ook de kwaliteit van het management invloed op de exploitatie-uitkomsten. De uitkeringen op grond van de compensatieregeling zijn er daarom niet op gericht de feitelijke verliezen te vergoeden, maar geven slechts een compensatie voor het deel van het verlies, dat geacht kan worden te zijn veroorzaakt door handicaps in oplage en verspreidingsdichtheid. Deze handicaps zijn in beginsel voor langere tijd geldend. Daarom zou in beginsel voor die bladen ook voor langere tijd steun nodig zijn.

Hiervan uitgaande hebben wij aanbevolen, de compensatieregeling een gericht-generieke opzet te geven. Ingevolge deze opzet geldt de regeling in beginsel voor alle dagbladen in gelijke omstandigheden, maar ze is in haar uitwerking in het bijzonder gericht op bladen die deze steun het meeste nodig hebben. Dat zijn de verlieslijdende dagbladen, of ze nu wel of niet in concernverband

worden uitgegeven. Compensatie wordt alleen gegeven voor verschillen in concurrentieposities die direct voortvloeien uit de handicaps van een geringere oplage en een grotere geografische verspreiding. Wij adviseerden de regeling in een verbeterde en vereenvoudigde vorm voort te zetten voor een periode van vijf jaar en met een flexibel karakter (zonodig met tussentijdse bijstelling). Na die vijf jaar zou politieke heroverweging moeten plaatsvinden. De uitkeringen per blad zouden niet aan een tijdslimiet gebonden moeten worden. Om te voorkomen dat dan compensatie wordt verleend aan bladen met een teruglopend lezersdraagvlak werd aanbevolen een extra voorwaarde op dit punt te introduceren (de uitkeringen per blad mogen ten hoogste 20% van de lezersopbrengsten bedragen). Bovendien wordt het schaalvoordeel van een concerndraagvlak betrokken bij het bepalen van de hoogte van de compensatie-uitkeringen.

Indien volgens de zienswijze van de minister de compensatie uitsluitend nog verleend kan worden op basis van een plan dat voorziet in een ten minste kostendekkende exploitatie binnen vier jaar, zal de regeling naar verwachting voor een aantal bladen nauwelijks nog soelaas bieden. De handicaps zijn zoals gezegd immers voor langere tijd geldend. Naar verwachting zal de compensatieregeling dan na vier jaar niet meer tot uitkeringen leiden.

We houden ons gaarne beschikbaar u in ons komende gesprek over deze onderwerpen een en ander toe te lichten.

Hoogachtend,
namens het bestuur,
J. Kassies,
voorzitter.

C. Appendix

Ontwikkelingen in de pers

Reeds een aantal jaren nemen wij bij onze publikatie van het jaarverslag van het Bedrijfsfonds een overzicht op met gegevens over ontwikkelingen in de pers. Aan het slot van dit jaarverslag wordt voortgegaan op deze inmiddels vier jaar gevolgde weg. De tabellen in deze appendix bij het jaarverslag over 1993 hebben, evenals het voorgaande jaar, slechts betrekking op de dagbladsector, de sector waarover de meeste gegevens voorhanden zijn.

De cijfers in de tabellen zijn geactualiseerd en geven aan welke ontwikkelingen in 1993 hebben plaatsgevonden. De cijfers over een aantal voorafgaande jaren zijn opgenomen om de ontwikkelingen over een langere periode in beeld te brengen. De cijfers geven een overzicht over de afgelopen vijf jaar van aantallen en oplagen van dagbladen, van aantallen dagblad-ondernemingen en tenslotte van marktaandelen van de tien grootste ondernemingen, uitgedrukt als percentage van de totale oplage van alle dagbladen. In de toelichtingen van de tabellen worden enkele tendensenesignaleerd om het lezen van de tabellen te vergemakkelijken.

In 1991 verstrekte ons bestuur de Stichting Het Persinstituut de opdracht om te komen tot de ontwikkeling van software voor een computergestuurd informatiesysteem. Aangezien dit systeem op dit moment nog niet operationeel is, zijn de gegevens die hier worden weergegeven, nog eenmaal aangeleverd door Het Persinstituut, zoals dit ook voorgaande jaren is gebeurd. De tabel met ontwikkelingen op het gebied van de aanbiedersconcentratie en de redactionele concentratie in de dagbladen kon echter nog niet op tijd in voldoende betrouwbare vorm beschikbaar komen. Deze tabel, die voorgaande jaren was opgenomen als tabel 4, is daarom dit jaar uit de appendix weggelaten.

Wij hopen dat het computergestuurd informatiesysteem binnen afzienbare tijd gereed zal zijn, zodat de gegevens voor de appendix bij ons volgende jaarverslag volledig kunnen worden weergegeven en kunnen worden samengesteld met behulp van het nieuwe systeem. Wellicht zal het daarmee ook mogelijk worden deze appendix uit te breiden met andere gegevens over

de dagbladsector en met gegevens over andere media dan de dagbladen. Het ligt in ieder geval in de bedoeling deze appendix te laten uitgroeien tot een uitgebreid overzicht van gegevens over de ontwikkelingen in de pers.

Tabel I Dagbladen: aantallen en oplagen

Aantal zelfstandige hoofdreducties	1993	1992	1991	1990	1989
specialistisch	4	4	4	4	4
regionaal	31	32	34	35	35
landelijk	8	8	8	8	9
TOTAAL	43	44	46	47	48

Betaalde oplagen					
specialistisch	96.194	95.178	93.760	91.403	88.356
regionaal	2.595.096	2.606.093	2.615.821	2.615.669	2.614.767
landelijk	2.078.474	2.033.017	2.023.860	2.011.705	1.982.533
TOTAAL	4.769.764	4.734.288	4.733.441	4.718.777	4.685.656
index totaal	101.80	101.03	101.02	100.71	100.00

Tabel I

In tabel I zijn het aantal dagbladen met een zelfstandige hoofdredactie en de oplagen van alle dagbladen weergegeven, waarbij een onderscheid is gemaakt naar de oriëntatie van de bladen, te weten, specialistisch, regionaal en landelijk.

Voor de berekening van de oplagecijfers is grotendeels gebruik gemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor Couranten-publiciteit (Cebuco). Daarnaast is materiaal gebruikt van De Journalist van 17 december 1993.

De cijfers betreffende het aantal bladen met een zelfstandige hoofdredactie hebben betrekking op het einde van het kalenderjaar.

Het Cebuco-oplagecijfer voor 1993 (waarvan gebruik is gemaakt voor de oplagecijfers van alle dagbladen) is de som van het gemiddeld aantal abonnees van alle dagbladen in de maand september 1993 en de gemiddelde losse verkoop in de periode 1 juli 1992 tot en met 30 juni 1993. Voor de andere jaren is de berekeningsmethode analoog.

In de cijfers van de oplagen zijn twee kleine verschillen te bespeuren in vergelijking met de in ons jaarverslag over 1992 gepubliceerde cijfers. Deze verschillen betreffen de oplage van regionale bladen in 1989 en de oplage van regionale bladen in 1992. Deze kleine verschillen zijn te wijten aan eerder foutief ingevoerde oplagecijfers. In dit jaarverslag worden de juiste cijfers weergegeven.

Toelichting

In 1990 verdwijnt De Waarheid als landelijk dagblad waardoor het aantal landelijke dagbladen met één vermindert en op acht uitkomt. In de berekening van de oplagecijfers is De Waarheid overigens niet opgenomen. De krant verstrekke hierover namelijk geen gegevens.

In 1991 worden het Rotterdams Nieuwsblad en Het Vrije Volk samengevoegd tot het Rotterdams Dagblad; het aantal regionale bladen daalt hierdoor van 35 naar 34.

Het aantal regionale titels neemt in 1992 af met twee, van 34 naar 32. In Noord-Holland worden de Typhoon en De Zaanlander samengevoegd tot het Dagblad Zaanstreek, een kopblad van de Alkmaarsche Courant.

Daarnaast vindt er binnen het Wegener Concern een groot aantal verschuivingen plaats. In Groningen zijn de Winschoter Courant en Dagblad de Noord-Ooster opgegaan in het Gronings Dagblad, in Drente is de Drentse Courant ontstaan uit samenvoeging van de Emmer Courant en de Drentse en Asser Courant. In Gelderland zijn De Vallei en de Edese Courant (beide voormalige kopbladen) samengevoegd tot het Gelders Dagblad. Verder zijn de Tielse Courant (voorheen kopblad van de Nieuwe Apeldoornse Courant) en het Dagblad Rivierenland (voorheen een nieuwsblad) als kopbladen aan het Utrechts Nieuwsblad toegevoegd. Het netto-resultaat van deze 'ruilverkaveling' is een vermindering van het aantal zelfstandige hoofdredacties met één.

In 1993 vermindert het aantal zelfstandige regionale hoofdredacties met één. Deze afname wordt veroorzaakt doordat Het Binnenhof ophoudt te bestaan als zelfstandige krant en wordt geïntegreerd in de Haagsche Courant. Het aantal zelfstandige landelijke en specialistische dagbladen blijft in 1993 gelijk.

Tabel 2 Dagbladondernemingen: aantallen

Aantal zelfstandige ondernemingen	1993	1992	1991	1990	1989
alleen specialistisch	4	4	4	3	2
alleen regionaal	9	10	12	12	14
alleen landelijk	3	3	3	3	4
overig (combinaties)	2	2	2	2	3
TOTAAL	18	19	21	20	23

Tabel 2

In tabel 2 is het aantal zelfstandige dagbladondernemingen over de laatste vijf jaar weergegeven. De cijfers geven de stand van zaken weer aan het einde van de desbetreffende jaren. De cijfers van de alleen specialistische ondernemingen komen niet helemaal overeen met de cijfers in tabel 2 van ons jaarverslag over 1992. Dit komt doordat voorgaande jaren de Staatscourant nog niet was meegenomen in de tabellen 2 en 3. Dat is nu wel gebeurd.

Toelichting

In 1990 daalt het totale aantal zelfstandige ondernemingen met drie tot 20.

De Oostelijke Dagbladen Combinatie (ODC) ontstaat uit een fusie tussen Drukkerij de Twentsche Courant, Van der Loeff (Tubantia) en Kluwer (Deventer Dagblad met kopbladen). Kluwer blijft in dit jaar nog wel de twee specialistische dagbladen Cobouw en Het Agrarisch Dagblad uitgeven. Hierdoor dalen het aantal alleen regionale ondernemingen en het aantal combinatie-ondernemingen beide met één, terwijl het aantal alleen specialistische uitgevers met één stijgt doordat Kluwer nu alleen nog specialistische dagbladen uitgeeft.

In hetzelfde jaar ontstaat uit de fusie tussen Friese Pers Beheer (Leeuwarder Courant) en Hazewinkel Holding (Nieuwsblad van het Noorden) de Noordelijke Dagbladen Combinatie (NDC). Eveneens in 1990 verdwijnt De Waarheid van de markt, zodat er nog drie van de vier alleen landelijke ondernemingen overblijven. In 1991 gaat het Agrarisch Dagblad over van Kluwer naar Misset. Hierdoor neemt het aantal alleen specialistische ondernemingen in dit jaar toe met één.

In 1992 daalt het totale aantal ondernemingen weer verder van 21 naar 19. De afname is toe te schrijven aan twee fusies tussen regionale ondernemingen. Wegener Tijl ODC ontstaat uit de fusie tussen Wegener Tijl en ODC en uit de fusie tussen Damiate en de Verenigde Noordhollandse Dagbladen ontstaat de Hollandse Dagblad Combinatie.

In 1993 neemt het aantal alleen regionale ondernemingen af met één. Dit heeft te maken met de fusie tussen De Telegraaf Holding en de Hollandse Dagblad Combinatie, waarbij een regionale onderneming derhalve wordt opgenomen in een combinatieonderneming. Aangezien de Telegraaf Holding al een combinatieonderneming was, neemt het aantal combinatieondernemingen in 1993 niet toe. Een andere in 1993 aangekondigde fusie, te weten die tussen Wegener Tijl ODC en Sijthoff Pers, vindt officieel pas plaats op 1 januari 1994. Deze fusie, en de gevolgen daarvan, zijn derhalve nog niet in de cijfers over 1993 verwerkt.

Tabel 3 Dagbladondernemingen: marktaandelen van de tien grootste ondernemingen (rangorde gebaseerd op 1993) uitgedrukt als percentage van de totale oplage van alle dagbladen

	1993	1992	1991	1990	1989
Holdingmij De Telegraaf	23,93	18,30	18,22	18,27	18,35
Hollandse Dagblad Combinatie	–	5,51	–	–	–
Verenigde NH Dagbladen	–	–	2,74	2,74	2,72
Damiate Holding BV	–	–	2,92	3,02	3,02
Nederlandse Dagbladunie	16,87	16,52	16,50	16,43	16,07
VNU-Dagbladengroep	16,28	16,29	16,27	16,25	16,17
Wegener Tijl ODC	12,62	12,78	–	–	–
Wegener Tijl	–	–	6,94	6,99	7,00
Oostelijke Dagbl. Combinatie	–	–	5,79	5,77	5,77
Perscombinatie	12,10	11,98	11,90	11,78	11,68
Noordelijke Dagbl. Combinatie	5,32	5,32	5,30	5,30	–
Hazewinkel Pers BV	–	–	–	–	2,93
Friese Pers	–	–	–	–	2,36
Sijthoff Pers	3,55	4,00	4,19	4,30	4,38
Rotterdams Dagblad CV (ACR)	2,46	2,45	2,45	–	–
Prov. Zeeuwse Courant NV	1,31	1,33	1,32	1,31	1,31
Reformatisch Dagblad	1,16	1,13	1,12	1,11	1,10

Tabel 3

In tabel 3 wordt de ontwikkeling van de marktaandelen van de tien grootste ondernemingen weergegeven over een periode van vijf jaar. De rangorde is gebaseerd op de grootte van het marktaandeel dat de ondernemingen in 1993 hadden. De gegevens hebben steeds betrekking op de situatie aan het eind van het desbetreffende kalenderjaar. Als percenteeerbasis is de totale oplage binnen de dagbladsector genomen, i.e. inclusief specialistische bladen en niet bij de NDP aangesloten dagbladen. De opgegeven percentages over 1989 en 1990 verschillen licht van de tabel die wij in ons jaarverslag over 1992 publiceerden. Dit heeft te maken met het feit dat in eerdere tabellen bij de percenteeerbasis over die jaren nog geen rekening was gehouden met de Staatscourant, aangezien deze krant niet in de cijfers was opgenomen. In de bovenstaande tabel is dit gecorrigeerd voor de desbetreffende jaren.

Toelichting

In 1993 is de volgorde van de lijst van de tien grootste ondernemingen niet veranderd ten opzichte van 1992. Door de fusie van Holdingmaatschappij De Telegraaf met de Hollandse Dagblad Combinatie is het marktaandeel van De Telegraaf echter wel aanzienlijk toegenomen vergeleken bij de marktaandelen van de andere ondernemingen. Een tweede gevolg van deze fusie is dat ook het Reformatorisch Dagblad nu genoemd wordt onderaan het rijtje van de tien grootste ondernemingen, aangezien de Hollandse Dagblad Combinatie hieruit is verdwenen.

Het gezamenlijke marktaandeel van de vermelde ondernemingen schommelde in de periode 1988-1991 rond de 90%. Door de drie fusies van de afgelopen twee jaar is het gezamenlijke marktaandeel van de tien grootste ondernemingen opgelopen tot 95,6%.

D. Overzicht van steunverlening door het Bedrijfsfonds voor de Pers door de jaren heen

Steunverlening aan afzonderlijke persorganen

Naam	Vorm	Bedrag	Datum	Opmerking
ACR: Vrije Volk en Rotterdams Nieuwsblad	uitkering	f 400.000,00	05-07-89	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van Avondbladen Combinatie Rotterdam (ACR)
ACR: Vrije Volk en Rotterdams Nieuwsblad	uitkering	f 183.333,00	11-02-89	ten behoeve van organisatie-onderzoek; dagbladen in 1991 opgeheven en opgegaan in Rotterdams Dagblad
Bijeen	uitkering	f 58.000,00	19-08-93	ten behoeve van een organisatie-onderzoek
Bladeren	uitkering	f 40.000,00	20-10-80	door de minister verstrekte garantie in afwachting van een beslissing die uiteindelijk negatief uitviel; blad in 1980 opgeheven
Bolswards Nieuwsblad	uitkering	f 73.000,00	30-12-91	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Friesch Dagblad	uitkering	f 50.000,00	14-06-93	ten behoeve van een organisatie-onderzoek; uitgekeerde bedrag f 46.334,-
Frysk en Frij	uitkering	f 450.000,00	30-11-88	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; verschijningsfrequentie vanaf begin 1992 tweewekelijks
Furore	uitkering	f 80.000,00	15-02-93	ten behoeve van een organisatie-onderzoek; exploitatie van het blad in augustus 1993 gestaakt
GAYKrant (De)	krediet	f 150.000,00	02-10-92	ten behoeve van advertentiecampagne en modernisering lay-out
Gecombineerde (Nieuwsblad De)	krediet	f 300.000,00	17-09-84	krediet geheel afgelost
Groene Amsterdammer (De)	uitkering	f 200.000,00	26-04-85	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Groene Amsterdammer (De)	krediet	f 465.000,00	20-02-87	in 1991 verlenging van rente- en aflossings-vrije periode verleend tot april 1995
HN-Magazine	uitkering	f 330.000,00	24-09-93	ten behoeve van een eenmalige reorganisatie
Haagse Post	krediet	f 1.800.000,00	18-12-74	waarvan na partiële kwijtschelding nog uitstaat ca. f 1 mln.; inmiddels omgezet in royalty-overeenkomst; HP in 1990 opgeheven en opgegaan in weekblad HP/De Tijd
Haber (Turks-Nederlandse Weekkrant)	uitkering	f 200.000,00	15-01-85	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Haber (Turks-Nederlandse Weekkrant)	krediet	f 75.000,00	15-01-85	krediet afgeboekt wegens faillissement blad in 1986
Katholiek Nieuwsblad	krediet	f 650.000,00	07-02-85	in 1990 verlenging van rente- en aflossings-vrije periode verleend tot eind oktober 1992; in 1993 nogmaals verlenging gekregen tot 1 januari 1994
Krant op Zondag (De)	krediet	f 4.000.000,00	11-07-91	ter medefinanciering van beleidsplan; blad in 1992 opgeheven; ca. f 215.000,- terugontvangen
Nederlands Dagblad	uitkering	f 100.000,00	09-10-90	ten behoeve van organisatie-onderzoek
Nederlands Dagblad	uitkering	f 2.500.000,00	23-01-92	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Nederlands Dagblad	uitkering	f 680.000,00	06-01-94	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; aanvulling op eerdere uitkering
Nieuw Israëlitisch Weekblad	krediet	f 100.000,00	31-08-76	krediet inmiddels geheel afgelost
Nieuwe Bèta	uitkering	f 111.000,00	07-12-89	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1991 opgeheven en opgegaan in Milieu Magazine

Naam	Vorm	Bedrag	Datum	Opmerking
Nieuwe Bèta	krediet	f 250.000,00	07-12-89	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1991 opgeheven en opgegaan in Milieu Magazine
Nieuwe Bèta	krediet	f 120.000,00	08-02-91	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1991 opgeheven en opgegaan in Milieu Magazine
Nieuwe Linie (De)	krediet	f 683.000,00	14-03-80	inmiddels kwijtscholden i.v.m. opheffing blad in 1982
Primeur (Weekbladpers)	uitkering	f 500.000,00	13-02-92	ten behoeve van eenmalige reorganisatie van publicitaire activiteiten
Primeur (Wegener)	uitkering	f 1.000.000,00	23-03-94	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Reflector en Blikopener	uitkering	f 250.000,00	30-03-94	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Streek (De)	krediet	f 85.000,00	01-07-77	f 12.910 afgelost, restant kwijtscholden; weekblad in 1988 opgeheven
Suriname (Weekkrant)	uitkering	f 175.000,00	14-01-85	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Suriname (Weekkrant)	uitkering	f 83.000,00	07-10-88	ten behoeve van investering in zet- en printapparatuur
Suriname (Weekkrant)	krediet	f 150.000,00	14-02-90	ten behoeve van investering in aanvullende zetapparatuur en ter medefinanciering van exploitatie
Suriname (Weekkrant)	krediet	f 600.000,00	28-10-92	(minus f 150.000 aflossing krediet van 14-02-1990) ten behoeve van reorganisatie
Tijd (Dagblad De)	uitkering	f 350.000,00	10-01-74	besluit tot steunverlening genomen nog voordat Bedrijfsfondsbestuur functioneerde; dagblad in 1974 opgeheven en opgegaan in weekblad De Tijd
Tijd (Weekblad De)	uitkering	f 700.000,00	10-03-89	ten behoeve van eenmalige reorganisatie; blad in 1990 opgeheven en opgegaan in het weekblad HP/De Tijd
Trouw (Christelijke Pers)	krediet	f 9.100.000,00	22-10-74	besluit tot steunverlening genomen nog voordat Bedrijfsfondsbestuur functioneerde; krediet in 1986 vervroegd afgelost op basis van de contante waarde daarvan
Twentsche Courant	uitkering	f 62.500,00	29-12-92	ten behoeve van een marktonderzoek
Twentsche Courant/Overijssels Dagblad	uitkering	f 45.000,00	15-02-84	ten behoeve van organisatie-onderzoek
Vrije Volk (Het; weekeditie)	krediet	f 600.000,00	16-09-83	krediet geheel afgelost; weekeditie in 1990 opgeheven
Vrije Westfriese Krant	krediet	f 170.000,00	21-05-82	afgeboekt i.v.m. opheffing blad in 1984
Vrije (De)	uitkering	f 100.000,00	31-12-91	ten behoeve van eenmalige reorganisatie
Waarheid (De)	krediet	f 2.000.000,00	05-06-81	krediet in 1991 afgelost na kwijtschelding; dagblad in 1990 opgeheven en opgegaan in weekblad Forum; dit weekblad werd in 1991 opgeheven
Totaal verleende steun aan afzonderlijke persorganen (uitkeringen + kredieten)		f 30.018.833,00		

Bijdragen op aanvraag aan onderzoeksprojecten

Naam	Vorm	Bedrag	Datum	Opmerking
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	f 125.000,00	06-06-83	ten behoeve van studieproject herpositionering dagblad als informatie- en advertentiemedium
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	f 77.895,00	05-07-88	ten behoeve van onderzoek naar relatie dagbladen en allochtone jongeren
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	f 73.500,00	05-06-92	ten behoeve van onderzoek naar de functie van dagbladen; toegezegd was een bedrag van f 89.250,00; Cebuco liet echter weten de resterende f 15.750,00 niet meer te zullen declareren
Cebuco (Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit)	uitkering	f 263.250,00	13-05-93	ten behoeve van onderzoek naar standaardisatie en harmonisatie van dagbladen als advertentiemedia
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	f 115.000,00	22-04-92	ten behoeve van onderzoek in het kader van de collectieve campagne 'De Dagblad-bezorger'
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	f 27.500,00	24-05-93	ten behoeve van gemaakte kosten voor externe adviseur bij het ontwerpen van de Code voor Dagbladconcentraties
NDP (Vereniging De Nederlandse Dagbladpers)	uitkering	f 17.973,65	24-09-93	aanvullende financiering ten behoeve van gemaakte kosten voor externe adviseur bij het ontwerpen van de Code voor Dagbladconcentraties
NNP (Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers)	uitkering	f 132.000,00	22-05-85	ten behoeve van een onderzoek naar de opzet van een systeem van bedrijfs-vergelijkingen
NNP (Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers)	uitkering	f 15.000,00	03-05-91	ten behoeve van een kwalitatief vervolgonderzoek naar financiële positie nieuwsbladen
NNP (Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers)	uitkering	f 105.000,00	31-03-94	ten behoeve van het opzetten van een Stichting die cursussen zal organiseren
	uitkering	f 200.000,00	31-03-94	ten behoeve van onderzoek naar de functie van nieuwsbladen
Persinstituut (Het)	uitkering	f 24.500,00	21-11-90	ten behoeve van onderzoek naar inhoudelijke effecten van persconcentratie
Regionale Dagbladen in de randstad	uitkering	f 335.625,00	08-06-93	ten behoeve van onderzoek naar de positie van regionale dagbladen in de randstad
SelDi (Adviesbureau v. Uitg. Jan Ligthart B.V. etc.)	krediet	f 300.000,00	12-12-91	ten behoeve van onderzoek naar ontwikkeling van geautomatiseerd systeem voor selectieve distributie van dagbladen
SelDi (Adviesbureau v. Uitg. Jan Ligthart B.V. etc.)	krediet	f 185.000,00	10-05-93	aanvullend krediet ten behoeve van onderzoek naar ontwikkeling van geautomatiseerd systeem voor selectieve distributie van dagbladen
Totale bijdragen aan onderzoeksprojecten (uitkeringen + kredieten)		f 1.997.243,65		

Steun verleend in het kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen

Naam	1981	1982	1983	1985	1986	1989
Almere (Dagblad v.)	f 0	f 0	f 0	f 0	f 88.975	f 117.768
Arnhemse Courant	f 1.899.000	f 839.250	f 1.152.750	f 1.294.572	f 1.159.399	f 943.420
Binnenhof (Het)	f 1.576.350	f 1.587.750	f 876.750	f 1.301.850	f 1.550.250	f 1.307.641
Dordtenaar (De)	f 0	f 0	f 0	f 400.161	f 356.746	f 0
Goudsche Courant	f 0	f 0	f 840.084	f 313.734	f 372.976	f 217.500
Leidsche Courant	f 701.423	f 670.441	f 859.631	f 799.364	f 635.712	f 496.633
Nieuwe Noordhollandse Courant	f 0	f 411.572	f 591.103	f 451.049	f 399.661	f 336.610
Nieuws v.d. Dag (Courant)	f 1.665.039	f 0	f 0	f 3.611.383	f 2.652.627	f 2.051.453
Parool (Het)	f 2.009.605	f 2.069.619	f 2.872.812	f 1.452.529	f 1.783.325	f 2.269.549
Rijn en Gouwe	f 0	f 468.000	f 386.250	f 711.828	f 629.084	f 0
Rotterdams Nieuwsblad	f 2.595.397	f 2.993.206	f 3.850.996	f 2.579.973	f 2.012.802	f 1.900.568
Trouw	f 3.405.750	f 4.171.058	f 1.249.500	f 1.117.500	f 1.989.000	f 3.194.743
Twentsche Courant	f 310.875	f 304.917	f 0	f 0	f 0	f 0
Vrije Volk (Het)	f 0	f 0	f 0	f 785.250	f 738.000	f 1.782.406
Waarheid (De)	f 836.561	f 796.086	f 999.581	f 561.420	f 219.656	f 0
Winschoter Courant	f 0	f 688.101	f 532.308	f 404.639	f 411.787	f 381.709
	f 15.000.000	f 15.000.000	f 14.211.765	f 15.785.252	f 15.000.000	f 15.000.000

E. Publikaties van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Tot dusver verschenen in de serie

'RAPPORTEN van het Bedrijfsfonds voor de Pers':

R1

"Toetsing van persfusies", advies over de wenselijkheid en de mogelijkheden van wettelijke regelingen inzake persconcentratie d.d. 14 december 1988. Gedrukte uitgave december 1989. 92 pag.

ISBN 90 346 215 61.

Prijs: f 27,-.

R2

"Adviezen in 1989". Adviezen van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1989, uitgebracht aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, over evaluatie compensatieregeling voor dagbladen, toetsing van persfusies, mediabeleid in komende kabinetsperiode, schets wetsvoorstel commerciële omroep en onderzoek concurrentieverhoudingen op de reclamemarkt. Gedrukte uitgave september 1990. 96 pag.

ISBN 90 346 235 3 X.

Prijs: f 24,95.

R3

"Nader advies toetsing van persfusies", advies d.d. 6 februari 1990. Gedrukte uitgave februari 1990. 40 pag.

ISBN 90 346 218 98.

Prijs: f 12,50.

R4

“Adviezen in 1990”. Adviezen van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1990, uitgebracht aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, over compensatieregeling voor dagbladen, media en allochtonen, reclame bij lokale en regionale omroep, landelijke commerciële omroep en steun aan nieuwe bladen. Gedrukte uitgave januari 1991. 120 pag.

ISBN 90 346 247 22.

Prijs: f 28,50.

R5

“Het Bedrijfsfonds voor de Pers: een evaluatie”.

Advies over de evaluatie van het persbeleid, met bijzondere aandacht voor het Bedrijfsfonds d.d. 20 maart 1992. Gedrukte uitgave maart 1992. 124 pag.

ISBN 90 J18 94 41 X

Prijs: f 29,50.

Tot dusver verschenen in de serie

‘STUDIES van het Bedrijfsfonds voor de Pers’:

S1

“Bijlagen Toetsing van persfusies”, studies ten behoeve van het rapport van het Bedrijfsfonds voor de Pers over de wenselijkheid en de mogelijkheden van wettelijke regelingen inzake persconcentraties.

Drs. G.W. te Pas (Stichting ‘Het Persinstituut’): Enkele aantekeningen over persconcentratie;

mr. G.A.I. Schuijt (Instituut voor Informatierecht): Grenzen en mogelijkheden van een persfusiecontroleregeling;

mr. A.P.J.M. van Loon (Instituut voor Informatierecht): Rechtsvergelijkend onderzoek fusie- en persfusiecontrole-regelingen.

Uitgave december 1989. 166 pag.

ISBN 90 346 218 20.

Prijs: f 35,—.

S2

“De redactionele zelfstandigheid van dagbladen”, studie van de Stichting ‘Het Persinstituut’ ten behoeve van het Bedrijfsfonds voor de Pers over instrumenten ter meting en beoordeling van de zelfstandigheid van kranten.

J.J. van Cuilenburg, K. Leeuw en G.W. te Pas: Communicatiewetenschappelijke aspecten;

J.H.J. van den Heuvel: Bestuurskundige aspecten;

E.C.M. Jurgens: Juridische aspecten.

Uitgave januari 1990. 236 pag.

ISBN 90 346 218 12

Prijs: f 39,75.

S3

“Media in beweging”, concurrentieverhoudingen op de Nederlandse reclamemarkt, door K.J. Alsem, P.S.H. Leeftang en J.C. Reuyl. Studie van de sectie Marktkunde en Marktonderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen naar de aard en de omvang van de reclamebestedingen in de diverse media en meer in het bijzonder naar de verhoudingen in de concurrentie tussen STER, commerciële omroep en gedrukte media.

Uitgave juni 1991. 280 pag.

ISBN 90 71894 25 8

Prijs: f 49,50.

S4

“Tussen krantebedrijf en mediaconcern”, een beleidsessay over pers en persbedrijf, door Jan van Cuilenburg, Hein van Haaren, Frits Haselhoff en Lou Lichtenberg. Studie naar de toekomstige maatschappelijke en economische positie van de pers op middellange termijn, in het licht van de informatisering van de samenleving en technologische ontwikkelingen op het terrein van communicatie en informatie.

Uitgave januari 1992. 172 pag.

ISBN 90 71894 40 1

Prijs: f 39,50.

S5

“Media in stad en streek”, een inventariserende studie naar toekomstverwachtingen over de structuur van lokale en regionale medialandschappen in Nederland, door Coen van der Linden en Ed Hollander. Een studie verricht in opdracht van het Bedrijfsfonds voor de Pers door de Stichting ‘Het Persinstituut’, Vakgroep Communicatiewetenschap van de Katholieke Universiteit van Nijmegen.
Uitgave april 1993. 324 pag.

ISBN 90 71894 487

Prijs: f 65,00.

Overige publikaties

Jaarverslagen.

Brochure, '**Leidraad bij aanvragen**', Den Haag, februari 1992.

"Het gedrukte woord in beeld", uitgave ter gelegenheid van een discussiebijeenkomst georganiseerd door het Bedrijfsfonds voor de Pers op 23 september 1988. Met inleidingen van Hella S. Haasse, prof. dr. H. Verdaasdonk, prof. dr. L. Noordman en prof. dr. P.B. Boorsma. 80 pag.

ISBN 90 346 184 55.

Prijs: f 20,-

De **"Schoonderbeekkrant"**. Een krant-op-maat van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Utgave ter gelegenheid van het afscheid van de heer prof. drs. J.W. Schoonderbeek als voorzitter van het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Uitgave 9 december 1992.

Exemplaren van de jaarverslagen, de brochure '**Leidraad bij aanvragen**' en de Schoonderbeekkrant zijn schriftelijk of telefonisch te bestellen bij het secretariaat van het Bedrijfsfonds voor de Pers, Prinsessegracht 19, 2514 AP Den Haag, tel. 070 - 361 71 11.

Exemplaren van de overige uitgaven zijn te bestellen door overmaking van de genoemde verkoopprijs + f 7,50 verzendkosten op rekening 24.07.64.188 van Pierson, Heldring en Pierson, t.n.v. Otto Cramwinckel Uitgever, Herengracht 416, 1017 BZ Amsterdam onder vermelding van het ISBN-nummer en het afleveringsadres. Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

